

Vlaams
Parlement

vergadering **C7**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 29 september 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gemaakte afspraken met betrekking tot de vereenvoudiging bij de organisatie van levensbeschouwelijke vakken – 2595 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zomercursussen als mogelijk alternatief voor zittenblijven – 2602 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zittenblijven en de piste van de zomerschool – 2605 (2015-2016)	8
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs – 2606 (2015-2016)	13
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de herziening van de evaluatieprocedure leerkrachten – 2617 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de procedure voor evaluatie- en functioneringsgesprekken voor onderwijspersoneelsleden – 2633 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie van het onderwijspersoneel – 2659 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het loopbaanpact – 2624 (2015-2016)	21
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het STEM-onderwijs (Science, Technology, Engineering and Mathematics) – 2625 (2015-2016)	27
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de conceptnota 'Uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid' – 2627 (2015-2016)	30

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gemaakte afspraken met betrekking tot de vereenvoudiging bij de organisatie van levensbeschouwelijke vakken – 2595 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, elke leerling in het gemeenschaps-, gemeentelijk, stedelijk of provinciaal onderwijs mag zelf zijn levensbeschouwelijk onderricht kiezen. Dat bepaalt artikel 24 van de Grondwet: "Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding."

Er is in het parlement al vaak gediscussieerd over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. Het organisatorische discours wordt dan dikwijls verweven met het inhoudelijke. Met deze vraag wil ik het vooral hebben over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. Die organisatie is complex. In het rapport van 2013 'Kom op tegen planlast' lezen we dat er veel tijdbelasting gepaard gaat met het puzzelen aan lesopdrachten en lessenroosters. Ook in het eindrapport van operatie Tarra lezen we dat de bepaling van de opdracht van leerkrachten in een school een complexe zaak is geworden, die aan de basis ligt van planlast.

Met de bespreking van de beleidsnota eind 2015 gaf u aan met de gemandateerden van de erkende instanties of verenigingen voor de levensbeschouwelijke vakken te willen onderzoeken hoe en waar de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken vereenvoudigd kan worden.

Wat was het resultaat van de gesprekken met de erkende instanties of verenigingen voor de levensbeschouwelijke vakken over het vereenvoudigen van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken? Welke voorstellen werden gedaan? Welke afspraken werden gemaakt? Welke maatregelen wilt u nemen met betrekking tot uw beleid?

Welke planning is afgesproken voor de verdere opvolging van de initiatieven met betrekking tot de vereenvoudiging van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: In het kader van operatie Tarra zijn alle omzendbrieven gescreend met het oog op planlastvermindering en vereenvoudiging. Ook de omzendbrief van 15 juli 2002 over de organisatie van de erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer is in deze oefening meegenomen. Dit is gebeurd in samenspraak met de vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen en in nauw overleg met de onderwijsverstrekkers. Het is een technische kwestie die veel 'ambetantigheid' meebracht in de scholen.

De Vlaamse Regering heeft de wijzigingen aan het besluit van de Vlaamse Regering (BVR), waaraan de omzendbrief is gekoppeld, eind augustus definitief goedgekeurd, mijnheer De Meyer, net voor het begin van het schooljaar, maar in de vakantie. Het was echt niet mogelijk om dat nog vóór de vakantie rond te krijgen. De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende: directies moeten niet langer elk schooljaar aan ouders of leerlingen vragen of ze hun keuze willen veranderen. Dat is een klein papiertje, maar elk jaar moest men opnieuw aan de ouders vragen of ze bij hun gedacht bleven of van levensbeschouwing veranderd

waren. We vroegen ons af: veranderen de meeste mensen of is het beter dat de ouders het zelf moeten meedelen als ze veranderen? We hebben de regel daarom omgedraaid: wie een nieuwe keuze wil maken, moet dat zelf aangeven aan de directie van de school. (*Opmerkingen*)

Inderdaad, dat toont ook aan dat we echt alles aan het screenen zijn om het eventueel te verbeteren.

Die aanvraag zal vanaf het schooljaar 2017-2018 voor het einde van het lopende schooljaar moeten gebeuren zodat de school zich kan organiseren. Nu – en dat was het meest vervelende voor de schoolorganisatie – is dit nog tijdens de eerste acht kalenderdagen na de start van het schooljaar. We vroegen ons af: zijn dat speciale dagen om van gedacht te veranderen of niet? Men kan misschien net zo goed op het einde van het schooljaar veranderen.

We gaan dat dus anders doen. Op die manier weten de directies grotendeels – er zijn natuurlijk ook nog nieuwe inschrijvingen – voor het einde van het schooljaar hoeveel leerlingen ze voor welke levensbeschouwing hebben. Op die manier kan de planning, onder meer het vinden van de nodige leerkrachten, vlotter verlopen. Dit zal de planning van het schooljaar voor levensbeschouwelijke vakken eenvoudiger maken. Uiteraard – die bedenking moet ik erbij maken – kunnen nieuwe leerlingen zich nog inschrijven tussen 30 juni en 31 augustus waardoor er eventueel nog extra cursussen moeten worden opgestart. U begrijpt de vereenvoudiging: men moet een verandering actief aanvragen en dat moet tegen het einde van het vorig schooljaar gebeuren zodat de school continuïteit kan verzekeren.

Daarnaast zijn alle bepalingen in de omzendbrief van 15 juli 2002 waarvoor geen reglementaire grondslag bestaat, bijvoorbeeld het organiseren van pedagogische studiedagen, geschrapt. Richtlijnen van de inspecteurs-adviseurs levensbeschouwelijke vakken (LBV's) waar geen besluit of decretale bepaling voor was, zijn niet langer opgenomen. De directies hoeven hiermee bijgevolg niet langer rekening te houden.

De nieuwe omzendbrief regelt de keuze voor een van de erkende godsdiensten of voor een vrijstelling via een en hetzelfde formulier; gelove wie het geloven kan, vroeger gebeurde dit via vier formulieren. Door deze ingrepen hebben we het aantal formulieren dat moet worden ingevuld om de levensbeschouwelijke vakken te organiseren, van tien teruggebracht naar zeven. Dat is nog veel, maar er zijn natuurlijk ook een aantal levensbeschouwingen.

Ook is naar aanleiding van recente arresten van het Grondwettelijk Hof, de vrijstelling van keuze als een gelijkwaardige keuze voorgesteld. Zo is die, in tegenstelling tot in de huidige situatie, meteen opgenomen in het formulier met de keuzemogelijkheden, er is een hokje bijgekomen. Dit vernieuwde formulier wordt sinds 1 september gebruikt en vervangt, zoals zonet aangegeven, vier formulieren.

De vermelde initiatieven worden gevolgd door de werkgroep interlevensbeschouwelijke dialoog met vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen, de onderwijsverstrekkers en mijn kabinet. Dit schooljaar werkt men verder aan de vermindering van de belasting van de directies op het vlak van gegevensverstrekking. Op dit moment moeten de directies, via het zogenaamde formulier LBV2, bepaalde gegevens bezorgen aan de inspecteurs-adviseurs. Het betreft gegevens over het lesrooster per leerkracht en vestiging. Het is de bedoeling dat de inspectie LBV's deze gegevens in de toekomst verkrijgt via het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi), dat ook over deze gegevens beschikt maar die om privacyredenen niet zomaar aan de inspectie mag bezorgen.

Dat grendeltje heeft een belangrijke consequentie. Dat is weer een niet onbelangrijke vereenvoudiging, maar we moeten natuurlijk de privacytoestemming

krijgen. Als dat lukt, zullen de formulieren LBV2 vanaf het schooljaar 2017-2018 overbodig worden, waardoor er uiteindelijk nog slechts drie formulieren ingevuld zullen moeten worden om de levensbeschouwelijke vakken te organiseren in plaats van zeven. Het zijn er nu tien, we hebben er zeven van gemaakt en dat zouden er drie kunnen worden.

De klasgrootte wordt hierdoor niet te groot. Elke school ontvangt jaarlijks op basis van het aantal ingeschreven leerlingen een lestijdenpakket. Hoe dat wordt verdeeld over de verschillende leerlingengroepen, wordt vooraf besproken in de verschillende overlegorganen. Elke school beslist dus autonoom hoe ze haar omkadering aanwendt over de verschillende leerlingengroepen.

De opdracht van de leraar levensbeschouwelijke vakken in het basisonderwijs wordt soms gespreid, dat klopt.

In de gewijzigde omzendbrief staat dat wanneer een leraar of leermeester een opdracht heeft in verschillende scholen, de onderscheiden directeurs in gemeenschappelijk overleg de lessenroosters dienen op te maken. De directies kunnen hiervoor een beroep doen op ondersteuning van de inspecteurs-adviseurs levensbeschouwelijke vakken. Ik ga ervan uit dat de directies daarbij onder andere rekening houden met de nodige verplaatsingstijd. Daarenboven is er in de decreten rechtspositie bepaald dat een personeelslid dat deeltijds werkt, het recht heeft te vragen dat deze prestaties maximaal over een proportioneel aantal halve dagen per week worden gespreid. Dat staat in het decreet Gemeenschapsonderwijs, artikel 3, punt 10, en voor het gesubsidieerd onderwijs in artikel 5, punt 12.

Tot daar de veranderingen binnen operatie Tarra tijdens dit schooljaar.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, er zijn inderdaad wat aanpassingen gebeurd. Het zijn aanpassingen die in het kader van de planlast zeker kunnen tellen omdat het administratieve aanpassingen zijn. Op het veld hoor ik natuurlijk vooral klagen, zal ik maar zeggen, niet alleen over de planning en de formulieren die moeten worden ingevuld, maar over door de grote diversiteit van de verschillende levensbeschouwingen en leerkrachten die in het lessenrooster gepland moeten worden, en die – zoals u aanhaalde – in de verschillende scholen terecht moeten komen.

Ik had verwacht van de gesprekken die men daarrond voert, dat men daar ook oefeningen maakt, maar ik weet niet of dat wettelijk wel kan, om de organisatie van levensbeschouwelijke vakken op schoolgemeenschapsniveau te organiseren. Ik weet dat dit de schoolkeuzevrijheid een beetje in het gedrang brengt, maar voor de organisatie is dat misschien gemakkelijker omdat sommige godsdiensten maar één of twee kinderen in de klas hebben op heel de school. Dat kunnen er dan misschien vijf of zes of zeven worden als men dat op schoolgemeenschapsniveau organiseert. Denkt men eventueel in die richting?

In navolging van de vraag die mevrouw Sminate u al een aantal keer heeft gesteld, wil ik u nog vragen of die voldoende geachte diploma's of een vereist diploma van de leermeesters wordt meegenomen in het verhaal. In welke mate kan dat worden opgevolgd, niet alleen bij de aanvang van een schooljaar, maar vooral ook als die leerkrachten vervangen moeten worden? Zijn er dan ook voldoende mensen beschikbaar en gaat dat gemakkelijk?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, bedankt voor uw toelichting. We zetten ongetwijfeld opnieuw een stap vooruit op het vlak van Tarra.

Ik wil u even herinneren aan de woorden van de minister bij de bespreking van de beleidsbrief 2015. Sommige elementen die nu aan bod komen, werden toen ook vernoemd. Minister, u hebt toen gezegd dat u er niet voor bent om de discussie over de LBV's door een bril van planlast te bekijken. Voor u primeren de inhoud en het maatschappelijk belang, de planlast wordt in het ruimer kader van het Tarraplan bekeken. Uw antwoord sluit daar perfect op aan en is zeer juist.

Collega's, ik wil u eraan herinneren, zeker voor mensen die het verslag nalezen, dat de scholen die meerdere LBV's geven, daar ook extra werkingsmiddelen voor krijgen, wat wij tot nog toe ook altijd verdedigd hebben.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik kan de planlastvermindering inzake de LBV's alleen maar toejuichen met onder andere het LBV2-formulier. Als dat zou lukken, zou dat een grote vermindering zijn.

Men moet het nu aanvragen voor het einde van het schooljaar voor de kinderen die er al zijn, maar er zijn toch altijd ouders die nog willen veranderen op 1 september, net zoals de nieuwe leerlingen. Geldt dan nog altijd die periode van acht dagen? Of is dat een andere periode?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik dank de minister voor de stappen die genomen zijn. Ik wil blijvend waarschuwen, minister, voor de moeilijkheid van het samenstellen van de lessenrooster. Er waren in het verleden wel eens disputen over welke leerkracht waar te plaatsen. De verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen certificeren de mensen die het mogen geven, maar in het verleden was er wel eens discussie over wie welke mensen waar aanstelt. Ik zou daar kunnen over getuigen, maar dat ga ik niet doen. Het blijft nog altijd het schoolbestuur dat opdracht- en werkgever is. De levensbeschouwelijke overtuiging mag certificeren maar niet in de plaats treden van. Daar zijn vroeger veel discussies over geweest, ik denk dat die nu min of meer opgelost zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kom nog even terug op de vrijstelling. Ik wil de cijfers geven. In het lager onderwijs geeft men cultuurbeschouwing aan 3300 leerlingen, er is vrijstelling voor 1115 leerlingen. In het secundair onderwijs krijgen 1311 leerlingen cultuurbeschouwing en 2042 vrijstelling. Die aantallen stijgen.

Op de vrijstelling hebben we eigenlijk geen zicht. Meer nog, één of meerdere ouders mogen die kinderen zelf op school bezighouden. Ze mogen er iets mee doen, of er niets mee doen. We hebben daar geen inspectie op, terwijl onze onderwijstijd zo kostbaar is. We zijn zelfs op zoek naar extra tijd om dingen te doen, en ik verwijs naar het eindtermendebat. Dan is het toch wel raar dat we mensen vrijstellen. Cultuurbeschouwing is een ander fenomeen; het heeft een invulling maar het heeft volgens mij geen wettelijke basis. We hebben er ook geen zicht op, het klinkt alleen beter, maar ik spreek geen waardeoordeel uit. In het licht van deze discussie moeten we dit verder opvolgen, want ik hoor dat er steeds meer vrijstellingen worden gevraagd.

Minister Hilde Crevits: Er is luid gejuich voor de administratievelastenvermindering.

Inzake de bekwaamheidsbewijzen heb ik een tijdje geleden in het parlement al een antwoord gegeven. We hebben de regel dat men een 'voldoende geacht' bekwaamheidsbewijs heeft, ofwel een ander ofwel een vereist. Het is natuurlijk

aan de levensbeschouwing om daar een invulling aan te geven. In tegenstelling tot de gewone vakken moeten de levensbeschouwingen zelf de vooropleiding invullen. Dat bekijken we nu samen. Ik heb aan mevrouw Sminate beloofd dat we dat gaan opvolgen.

Mij heeft het enorm verbaasd – en dat heb ik ook in de plenaire vergadering gezegd – dat dit thema al zoveel jaren eigenlijk stiefmoederlijk behandeld wordt. Wie geeft die vakken? Ik kan en wil geen controle uitoefenen. De Grondwet is vrij duidelijk: elk kind heeft het recht om op school les levensbeschouwing te krijgen, maar het is de levensbeschouwing zelf die de inhoud daarvan bepaalt. We hebben daar geen eindtermen voor. Dat zijn hun leerplannen. Zij moeten ervoor zorgen dat er voldoende kwalitatief en geschoold personeel is dat de levensbeschouwing kan geven. We gaan ervan uit dat het vak gegeven wordt door iemand die het uitdraagt, die het kent en kan. Het mag geen neutraal vak worden, dus moet men voldoende geschoold personeel hebben. Dat moeten we samen met de levensbeschouwing goed proberen uit te klaren. Dat wat de bekwaamheidsbewijzen betreft.

Mijnheer Daniëls, het klopt dat de cijfers voor vrijstelling jaar na jaar stijgen, en cultuurbeschouwing is geen erkende levensbeschouwing. Er zijn zeven erkende levensbeschouwingen. Er kan er misschien een achtste bijkomen op termijn, maar dat zal nooit cultuurbeschouwing zijn.

Hoe moeten we die Grondwet nu precies gaan interpreteren? Wat betekent die vrijstelling eigenlijk? Betekent het, zoals tot nu toe, dat men de vrijstelling invult met de eigen levensbeschouwing of met zelfstudie? Daar kunnen we weinig aan doen. Als de vrijstelling op een andere manier kan worden ingevuld, kan dat eventueel opportuun zijn. Ik heb een nieuwe analyse besteld, omdat ik ook wel zie wat er gebeurt. Het is nog niet zo spectaculair ten opzichte van het totaal aantal leerlingen, maar het stijgt. We laten opnieuw juridisch analyseren wat daarmee bedoeld wordt.

Er was een vraag over de scholengemeenschap. Ik ben niet zo technisch onderlegd in de materie, maar ik vermoed dat kinderen naar school gaan en niet naar een scholengemeenschap. Het zou me verbazen als dat kan, maar ik laat bekijken of dat een optie is of niet.

Ik heb nog niet gezegd – het zat niet bij de vragen, dat behoort tot de vrijheid van de levensbeschouwing – dat een aantal zaken interlevensbeschouwelijk kunnen worden aangepakt. We zien dat ook met het pact dat we gesloten hebben. Het is goed om elkaars levensbeschouwing te leren kennen.

Het is goed dat scholen aan de interlevensbeschouwelijke dialoog werken, maar dat heeft op zich weinig impact op het aantal uren dat aan levensbeschouwing wordt besteed. De Grondwet zegt ook niet dat het per se twee uur per week moet zijn. De Franse Gemeenschap heeft daar in het gemeenschapsonderwijs een beetje aan gesleuteld. Hier zijn er geen plannen om daar wijzigingen aan te brengen. Het bekommert me wel wat er precies gebeurt met de leerlingen die een vrijstelling vragen. Die vrijstelling zomaar invullen met schooltijd of iets anders is niet erg evident, want het betreft uren levensbeschouwing. De vraag is of men iets vergelijkbaars zou mogen aanbieden, maar dat is een zaak die aanleiding geeft tot veel interpretaties.

Wanneer kan men veranderen? Op het einde van een schooljaar maakt men een keuze voor een nieuw schooljaar. Vroeger kon dat tijdens de eerste vijftien dagen, nadien werd dat de eerste acht dagen. Men moet een lijn trekken. Nu is het 30 juni geworden; als men wil veranderen moet men het dus doen voor het eind van het schooljaar. Voor de nieuwe inschrijvers gebeurt de keuze op het ogenblik van de inschrijving. Die keuze kan voor dat schooljaar dan niet meer veranderen.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik dank u voor het antwoord. Ik onthoud vooral dat we administratief ons best hebben gedaan om de planning te vereenvoudigen. De praktijk blijft een uitdaging, maar we volgen de zaak op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zomercursussen als mogelijk alternatief voor zittenblijven – 2602 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zittenblijven en de piste van de zomerschool – 2605 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op het eind van een schooljaar in het secundair onderwijs spreekt de delibererende klassenraad een besluit uit over de vorderingen van een leerling. Krijgt die een A-attest, dan mag hij of zij naar het volgende leerjaar van de studierichting. Bij een B-attest mag de leerling wel overgaan naar een hoger leerjaar, maar wel in een andere studierichting. Bij een C-attest moet de leerling het leerjaar overzitten. In sommige gevallen worden leerlingen nog toegelaten tot uitgestelde proeven in augustus, waarna dan een nieuwe delibererende klassenraad wordt samengeroepen om het attest toe te kennen. In juni 2015 waren er volgens een artikel in Het Nieuwsblad van 20 augustus 2016 in Vlaanderen nog 18.221 leerlingen in het secundair onderwijs die een schooljaar dubbelden. Dat is een hoog cijfer omdat studies aantonen dat zittenblijven niet steeds een positief effect heeft op de verdere studieloopbaan.

Als er in uitgestelde proeven wordt voorzien, dan is het in principe aan de leerling om te zorgen dat hij of zij een verdedigbaar resultaat haalt in augustus, om zo een C-attest te vermijden. Maar het is zeker niet zo dat de leerling daarmee steeds aan zijn lot wordt overgelaten. Vaak wordt ook hulp geboden met vakantietaken – al dan niet in combinatie met uitgestelde proeven –, extra oefeningen en adviezen van de vakleerkrachten. Toch levert dat niet steeds het verhoopte resultaat op. Er zijn echter nog meer uitgewerkte vormen van begeleiding mogelijk. In Nederland volgden dit schooljaar 13.470 leerlingen in 310 scholen een zomerschoolcursus na een tegenvallend rapport. Blijkbaar haalde 80 procent van hen ook het volgend schooljaar de verwachte doelstellingen. In Vlaanderen bestaan zomercursussen voor leerlingen die met weinig voorkennis willen overstappen naar een of andere specifieke studierichting, maar zomercursussen als remediëring komen minder voor. Toch zouden ze interessant kunnen zijn.

Zomercursussen kosten wel geld, maar ze zijn hoe dan ook goedkoper dan een volledig jaar overzitten, en ze hebben vermoedelijk minder negatieve effecten op het welbevinden en het zelfvertrouwen van leerlingen. Vandaar mijn vragen. Bestaan er in Vlaanderen cijfers over slaagkans na zomercursussen? Hoe staat u tegenover zomercursussen voor leerlingen met vaktekorten in het secundair onderwijs? Wilt u op korte termijn zomercursussen mogelijk maken als experiment of in een proeftuinproject? Hoe kunnen scholen daar concreet voor intekenen? In welke vergoeding kan worden voorzien voor de deelnemende personeelsleden?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, een leerling die een C-attest krijgt, mag niet overgaan naar het volgend schooljaar en wordt verondersteld zijn jaar opnieuw te doen. Aan de basis van dat attest ligt meestal het niet behalen of onvoldoende beheersen van de vooropgestelde onderwijsdoelstellingen. Sinds 1 september 2014 moet de school met het CLB overleggen vooraleer men beslist tot zittenblijven. De beslissing moet ook schriftelijk worden gemotiveerd en de school wijst bijzondere aandachtspunten aan voor het volgende schooljaar. De meningen over het zittenblijven zijn uiteenlopend en vaak onderwerp van discussie in de media. Wij hebben in de commissie Onderwijs al uitvoerig gediscussieerd over de zin en onzin van zittenblijven in het leerplichtonderwijs. Internationaal is er veel aandacht voor de praktijk van zittenblijven en voor de omgang van de onderwijssystemen van de verschillende landen met verschillen tussen leerlingen.

Wij vinden het heel belangrijk dat de klassenraad een doorslaggevende stem heeft in dit besluitvormingsproces om een leerling al dan niet een jaar te laten overdoen. Die beslissing moet wel op een doordachte manier worden genomen. Alle alternatieven moeten daarbij worden afgewogen. In de commissievergadering van 14 oktober 2015 gaf u aan de verantwoordelijkheid van de klassenraden meer te willen laten respecteren en honoreren, en om in te zetten op de ondersteuning van scholen en klassenraden bij onder andere het beslissen over zittenblijven en herexamens. Daarover zouden afspraken worden gemaakt met de pedagogische begeleidingsdiensten. In Nederland kunnen leerlingen met tegenvallende resultaten extra onderwijstijd krijgen, via het concept van de zomerschool. Als ze die succesvol afronden, kunnen ze alsnog overgaan naar het volgende leerjaar. Afgelopen schooljaar kregen zo'n 13.470 leerlingen verspreid over 310 Nederlandse scholen die kans. Dat konden we lezen in De Standaard van 18 augustus 2016.

De zomerschool werpt zich daarmee op als alternatief voor zittenblijven. Het relatief nieuwe initiatief kende een vier jaar durende pilootperiode, van 2009 tot 2013. Het Nederlandse concept is nog te nieuw om al grootschalig onderzoek over de effecten op lange termijn mogelijk te maken, maar volgens onderzoek van de universiteit Groningen zou 80 procent van de zomerschoolparticipanten de verwachte doelen van het schooljaar erop halen. Positieve resultaten blijken ook uit studies van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, waar het concept al langer is ingeburgerd. In de berichtgeving van 20 augustus stelde u zich positief op tegenover de zomerschool. U zei opdracht te geven om de evolutie van de zomerschool nauw op te volgen.

Hierover wil ik u enkele vragen stellen. Hoe evalueert u de nieuwe regelgeving met betrekking tot het dossier planlast? Op welke manier wilt u de verantwoordelijkheid van de klassenraden meer laten respecteren en honoreren? Ik denk dan even aan vorig werkjaar, toen de Raad van State een beslissing van de klassenraad verwierp. Welke afspraken werden met de pedagogische begeleidingsdiensten gemaakt over zittenblijven en herexamens? Op welke manier hebt u de piste van de zomerschool opgevolgd? Welke inzichten blijken uit de contacten van uw administratie met de Nederlanders betreffende het project van de zomerschool? Hoe zult u de zomerschool als alternatief voor zittenblijven in overweging nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, dank voor deze vragen. Volgens het decreet over de rechtpositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende de participatie op school moeten delibererende klassenraden in het secundair onderwijs het uitreiken van een B- of C-attest verplicht schriftelijk motiveren. In het basisonderwijs moet een school de beslissing om

een leerling te laten overzitten, overleggen met het CLB en moet ze de beslissing schriftelijk motiveren en mondeling toelichten aan de ouders. Ook moet de school, zoals mevrouw Krekels in haar inleiding heeft aangehaald, meegeven welke bijzondere aandachtspunten er voor deze leerling in het daaropvolgende schooljaar gelden. Zoals ik vorig jaar al heb aangekondigd, wordt dit decreet geëvalueerd. Om de implementatie van de nieuwe regelgeving alle kansen te geven, plan ik deze evaluatie in het schooljaar 2017-2018. Mijn administratie zal tijdens dit schooljaar hiervoor de nodige voorbereidingen treffen. We zullen in deze evaluatie ook het element planlast opnemen.

Leerlingenevaluatie blijft ook in de toekomst de verantwoordelijkheid van scholen en klassenraden. Zij geven autonoom vorm aan het evaluatiebeleid van de school en aan de evaluatievormen en -criteria die worden gehanteerd. Ik heb het volste vertrouwen in het oordeel en de deskundigheid van klassenraden. Geen haar op mijn hoofd dat eraan denkt om die autonomie in te perken of aan banden te leggen. In de conceptnota over het secundair onderwijs die op 31 mei 2016 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, wordt ook benadrukt dat scholen en klassenraden zelf de instrumenten kunnen kiezen die ze gebruiken voor de evaluatie van leerlingen: gespreide evaluatie, dagelijks werk in combinatie met examens, peer evaluation en een portfolio. Als klassenraden van oordeel zijn dat ze op 30 juni nog niet over voldoende informatie beschikken om een gedegen beslissing te nemen, kunnen ze hun beslissing uitstellen tot er meer informatie via herexamen, vakantietaak of inhaalstage beschikbaar is. Tussen haakjes: onlangs stonden er in de kranten berichten over scholen die geen punten meer geven maar op andere manieren evalueren. De school onderzoekt hoe ze de leerling hierbij nog kan ondersteunen. En dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een zomerschool zijn.

Scholen die voor hun evaluatiebeleid nood hebben aan ondersteuning, kunnen daarvoor uiteraard bij hun pedagogische begeleidingsdiensten terecht. Omdat flexibele leerwegen ook een alternatief kunnen zijn voor zittenblijven, verwijs ik graag naar een onderzoeksproject dat momenteel wordt afgerond over de organisatie van flexibele leerwegen in het basis- en secundair onderwijs. Het is een onderzoek van de KU Leuven. In het kader van dat onderzoek krijgt een inspiratieboek vorm waarin diverse vormen van flexibele leerwegen in kaart worden gebracht, samen met de randvoorwaarden om die leerwegen te realiseren. De pedagogische begeleidingsdiensten waren ook betrokken bij de opvolging en begeleiding van het onderzoeksproject. De resultaten van het onderzoek en het inspiratieboek worden voorgesteld op een studiedag om scholen en klassenraden te inspireren en te ondersteunen in hun zoektocht naar alternatieven voor zittenblijven. Wanneer het onderzoek wordt opgeleverd, kan ik nog niet meedelen.

Bestaan er in Vlaanderen cijfers over slaagkansen na het volgen van zomercursussen? Op Vlaams niveau hebben we geen zicht op cijfers over de slaagkansen na zomercursussen. Immers, mijn administratie registreert het aanbod van zomercursussen en -scholen en andere ondersteuningsvormen voor leerlingen niet. De inspectie controleert wel of de eindtermen worden gehaald, maar het aanbod van zomercursussen en -scholen wordt niet geregistreerd. Ik ben ook niet van plan om daaraan iets te veranderen. Wel heeft mijn administratie contacten gehad met de Nederlandse collega's over de zomerscholen in Nederland. Zoals ik in eerdere reacties al heb laten verstaan, ben ik de idee van zomercursussen en -scholen wel genegen. Ik zie dergelijke initiatieven eerder passen in de pedagogische vrijheid van scholen en klassenraden, en zeker niet als een verplichting die door de overheid wordt opgelegd.

Vlaanderen is op dit moment al rijk aan een divers aanbod op dat vlak. We stellen ook vast dat lagere en secundaire scholen samenwerken met

lerarenopleidingen. Er worden daar ook stages aan gekoppeld. Het inspiratieboek lijkt me dus een interessant initiatief, maar een verplichting wil ik niet invoeren. Ik heb mijn administratie wel de opdracht gegeven om samen met de onderwijsverstrekkers in het kader van dat best practices book een inventarisering te maken van de initiatieven die in het kader van zomercursussen en -scholen in Vlaanderen al werden genomen. Deze inventaris zal helpen om ondersteuningsnaden op dat vlak verder in te schatten. Wat me wel zorgen baart, is het feit dat het vaak de scholen zijn die het sterkste beleid voeren, die het meeste een beroep doen op de pedagogische begeleidingsdiensten van de netten en koepels om het evaluatiebeleid mee vorm te geven, en dat eerder kwetsbare scholen daar minder gebruik van maken. Het is dus zaak om vraag en aanbod iets dichter bij elkaar te brengen.

Jos De Meyer (CD&V): Ik onthoud vooral dat u de autonomie van de klassenraden respecteert. Ik denk dat u volledig gelijk hebt. Klassenraden kunnen beslissen over te gaan tot gespreide evaluaties en uitgestelde beslissingen, met steeds meerdere mogelijkheden. U sprak ook over het inspiratieboek dat we met zijn allen met bijzonder veel aandacht zullen lezen. Ik begrijp ook dat u de zomercursussen genegen bent, maar ze zeker niet wilt verplichten. Ik deel op dat punt volledig uw opvatting. Maar wanneer u spreekt over ondersteuning, dan rijst onmiddellijk de vraag hoe u dat wenst te doen. Het is erg welkom dat scholen zouden weten waarin die ondersteuning kan bestaan. Gaat dat enkel om morele steun? Daar hebben ze niet zo veel aan. Hoever zou die ondersteuning kunnen gaan? Ik begrijp dat u daar niet onmiddellijk op kunt antwoorden, maar het interesseert me wel om te gepasten tijde hierop terug te komen. In het secundair onderwijs zijn 18.221 leerlingen die zittenblijven. We vinden dat erg veel, en we vinden ook dat dit veel kost. Mochten er valabele alternatieven zijn – die niet worden opgelegd –, dan zou het goed zijn te weten hoe die kunnen worden ondersteund.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik dank u voor het antwoord, minister. Ik sluit me aan bij de conclusie van de heer De Meyer. Het blijft een niet-verplichte mogelijkheid. Ik vind het interessant dat de zomerscholen zich baseren op de leerprincipes van Marzano. Die steunen op wat er werkt op school, op drie niveaus, van leerkracht, leerling en school.

We kunnen misschien rekening houden met deze visie bij het managen van onze klassen, die toch een steeds diversere leerlingenpopulatie hebben. Het principe van de zomerscholen kan sowieso in een breder kader worden opgenomen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben heel blij dat het item van de zomerscholen, dat ik op 14 oktober 2015 in de commissie ter sprake bracht, hier veelvuldig wordt overgenomen door de verschillende fracties.

Wat betreft de financiering van de scholen die het doen, stel ik vast dat er een verschil is tussen het decreet Rechtspositie van het gesubsidieerd onderwijs en het decreet Rechtspositie van het officieel onderwijs. Het decreet Rechtspositie van het gesubsidieerd onderwijs stelt dat leerkrachten in de vakantie drie dagen kunnen worden ingezet. Het decreet Rechtspositie van het officieel onderwijs stelt dat niet. Dus stel ik vast dat, zelfs al zou het gemeenschapsonderwijs of het officieel onderwijs het willen doen, zij het de facto niet kunnen doen vanwege het voorliggende decreet Rechtspositie. Minister en mijnheer De Meyer, daar zijn er mogelijke middelen die we kunnen gebruiken.

Mijnheer De Meyer, over de herexamens, die daarmee samenhangen, zegt u terecht dat al die zittenblijvers geld kosten. Ik heb de betrokken omzendbrief er nog eens bij genomen. Minister, u zei al een aantal keren dat u het normatieve

daarrond toch zou proberen, zodat het niet zou lijken dat we het niet willen. Maar daarin staat nog altijd de zin: "Niettemin kan die termijn voor uitzonderlijke en zeer individuele gevallen worden verlengd tot uiterlijk..." – om dan te spreken over die bijkomende proef. Dat bevat volgens heel veel scholen nog altijd de intentie dat het eigenlijk niet meer mag en dat ze het eigenlijk niet meer willen. Dat "voor uitzonderlijke en zeer individuele gevallen" heeft de teneur dat het beleid er eigenlijk niet achterstaat. Minister en collega's, ik denk dat alles wat ertoe kan leiden om zittenblijven... (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Het is de omzendbrief SO 64. Minister, we moeten dat echt eens bekijken. We hadden het daarover al eens in het verleden. We moeten die formulering aanpassen. U kunt dat zonder veel omwegen zelfstandig doen. Elk zittenblijven dat we kunnen vermijden, eventueel met herexamens, moeten we vermijden. Nogmaals, het is niet dat we er een recht van maken. Het blijft een delibererende klassenraad die daarover moet oordelen. Maar als we op die manier kunnen vermijden dat we leerlingen die onvoldoende onderbouw hebben om te kunnen volgen ofwel een A-attest geven, ofwel een C-attest en dus latenzittenblijven, dan moeten we dat verhelpen.

Voor het overige ben ik samen met mijn fractie absoluut bereid om mee na te denken over die zomerklassen, zomerscholen, voorbereidingen van herexamens. En eigenlijk is er al in heel wat scholen begeleiding van leerlingen tijdens de vakantie.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, u verwees in uw antwoord naar Nederland. Onze administratie heeft contact opgenomen met Nederland. Het kan interessant zijn om zicht te krijgen op de conclusies in Nederland. Wie komt er in de zomerscholen terecht: zijn het enkel leerlingen die een onvoldoende gehaald hebben, of zijn er ook andere leerlingen? Wat is het aanbod in de zomerschool? Hoe zit het concept in elkaar? Wat is er precies geëvalueerd om daar de juiste conclusies uit te kunnen trekken? U hebt er wel naar verwezen, maar wij hebben natuurlijk geen zicht op de ervaringen en op hoe dat daar concreet in elkaar zit.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, ik wil die technische opmerking over de omzendbrief en de decreten Rechtspositie zeker bekijken. Dat is geen enkel probleem. Voor mij ligt de grens op het recht, ik wil niet naar een recht evolueren omdat we dan de deur openzetten naar het invoeren van een standaard tweede zit in het secundair onderwijs. En dat wens ik niet. Vandaar enige terughoudendheid om omzendbrieven te wijzigen. Ik wil dat bekijken, daar maak ik geen punt van. Maar ik wil niet dat ouders procedures beginnen in te spannen. Het is geen recht. Dat is het uitgangspunt. Ik zie dat iedereen knikt.

We moeten natuurlijk alles doen wat we kunnen om te vermijden dat jongeren blijven zitten. Mevrouw Helsen, dat werd wel al aangetoond door heel wat onderzoeken, ook over de lange termijn: zittenblijven heeft zelden of toch maar in de minderheid van de gevallen een positief effect op het studiesucces van de jongeren. Alles wat we kunnen doen om dat te vermijden, is een goede zaak. Vandaar dat die zomercursussen wel nuttig kunnen zijn. Ik ben er bij een geweest die werd georganiseerd in de lokalen van het gemeenschapsonderwijs in Antwerpen. Maar dat was georganiseerd door een organisatie. De leerkrachten die daar waren, deden dat in hun vrije tijd. Ook dat zie je in ons onderwijs: dat men in zijn vrije tijd komt ondersteunen. De kinderen van de school en van andere scholen die daar kwamen, vonden dat heel aangenaam omdat ze sport, integratie en taal kregen. Het was heel mooi gemixt. Het waren allemaal kinderen met een A-attest. Die zomerschool was niet gericht op het behalen van een A-attest, maar wel op het goed voorbereid zijn voor het volgende schooljaar. Er zit dus een enorme variëteit en een enorme mix in. Mijnheer De Meyer, daarom is het voor mij moeilijk om nu te zeggen dat ik dat wil ondersteunen. Ik

vind dat een goed idee. Maar zeggen dat ik dat ga ondersteunen op die voorwaarden en in dat carcan, dat zal niet zo evident zijn omdat er zo'n enorme waaier van initiatieven bestaat. We moeten dus eerst inventariseren wat er bestaat en wat de noden zijn en waarmee je het meeste effect sorteert. Mijnheer De Meyer, daarvoor zal het onderzoek van de KU Leuven inspirerend werken. Hoe kun je dat studiesucces garanderen?

Mevrouw Krekels, dat onderzoek wordt opgeleverd in oktober. We zullen er dus dit jaar nog de resultaten van zien. Dat is al een goede zaak. Dan weten we dat. Dan is er ook de rondvraag van de administratie over wat er bestaat. Dan hebben we al twee bouwstenen om te bekijken hoe we ermee omgaan.

De langetermijneffecten zijn ook in Nederland nog niet gekend. De pilot was in 2013. Het onderzoek werd opgeleverd in 2015. De eerste resultaten zijn positief. Maar dat zijn nog geen langetermijneffecten. Men ziet enkel de korte termijn. Maar er is nog niets als basis aanwezig om te zeggen wat de effecten zijn op de lange termijn.

Mijnheer Daniëls, ik ga zeker de techniciteiten bekijken van wat er eventueel kan en wat niet. Ook die omzendbrief wil ik bekijken. Maar als het wijzigt, zal het terughoudend blijven en niet de deur heel breed openzetten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik besluit voor mezelf: 18.221 leerlingen die dubbelden, dat vinden we allemaal, en u ook, te veel. Scholen die kiezen voor een zomercursus maken die eigen keuze vrij. Die keuze wordt niet opgelegd door de overheid. Mijn suggestie blijft wel dat wij, voor diegenen die daar bewust voor kiezen, nadenken op welke manier wij dit kunnen ondersteunen. Er zijn verschillende mogelijkheden. Maar daarover wil ik mij vandaag niet uitspreken. Het zou echter wel nuttig zijn om de kosten-batenanalyse te maken met verschillende parameters.

Minister, ik verwachtte van u vandaag geen pasklaar antwoord, alleen een engagement dat dit verder zou worden opgevolgd. Ik heb begrepen dat dit engagement er is. U begrijpt dat we hierover te gepasten tijde opnieuw een vraag zullen stellen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs – 2606 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): De hype rond Pokémon GO is niemand ontgaan, zeker niet onze jeugd. Als er een belangrijk aspect is dat de hype rond deze digitale beestjes ons geleerd heeft, is het dat applicaties, sociale media en smartphones een zeer grote rol opnemen in het dagelijkse leven van onze kinderen en jongeren. In de scholen, huisgezinnen en in de pers wordt dezer dagen dan ook druk gediscussieerd over hoe men moet omgaan met digitale hypes die elkaar razendsnel opvolgen. Sommige scholen kiezen ervoor om leerlingen tijdens de schooluren niet te laten afleiden door hun smartphone, andere scholen nemen dan weer de beslissing om smartphones en digitale applicaties actief te integreren in het lessenpakket, en nog andere scholen kiezen voor een middenweg. Uiteraard behoort deze keuze tot de pedagogische vrijheid van de school.

Tijdens mijn vraag om uitleg in januari 2016 hebben we al van gedachten gewisseld over de meerwaarde van digitale toepassingen als versterking van klassieke onderwijsmethodes, maar ook over de werkpunten die vaak nog opduiken. Zo verwees ik toen naar de getuigenissen van een directeur van een school uit Blankenberge, die stelde dat de inhoud en het cursusmateriaal nog vaak achterblijven op de beschikbare technologische apparatuur. Dit is de zogenaamde 'app gap'.

In uw antwoord verwees u naar de lopende initiatieven die vanuit de overheid en door verschillende partners worden genomen om tot een betere coördinatie te komen, en die het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs kunnen faciliteren. Zo gaf u aan dat er een aantal proefprojecten lopen met een tweetal uitgevers rond het gebruik van digitaal archiefmateriaal in de les. U wees ook op waardevolle initiatieven zoals het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA), KlasCement, Aangepaste Digitale Bibliotheek (ADIBib) en het Kenniscentrum Mediawijsheid, en u gaf ook een toelichting over het overleg tussen uw administratie en de educatieve uitgevers.

In opvolging van uw antwoord op mijn vraag om uitleg, stel ik u dan ook graag de volgende vragen.

Kunt u een stand van zaken leveren over de lopende initiatieven die de integratie van digitale leermiddelen kunnen faciliteren?

Kunt u eveneens een stand van zaken geven van de proefprojecten met de uitgevers rond de integratie van digitaal archiefmateriaal in bestaande leermethodes? Kunt u hierbij aangeven wat de concrete doelstellingen zijn en wat de timing is?

Is er recent nog een overleg gepleegd tussen uw administratie en de educatieve uitgevers over de inzet van digitaal materiaal in het onderwijs? Zo ja, kunt u iets zeggen over het resultaat van deze gesprekken?

U besloot uw antwoord op mijn vraag om uitleg met de opmerking dat er nog veel werk aan de winkel is. Hebt u in de tussentijd zelf nog initiatieven genomen rond dit thema of plant u nog maatregelen om het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs te faciliteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, ik begrijp dat uw vraag om uitleg vooral is ingegeven door de Pokémon GO-hype van deze zomer. Op dit ogenblik is die hype al minder intens aanwezig in de media. Ik blijf wel versteld staan van de effecten ervan.

Mevrouw Celis, ons tijdschrift Klasse – waar wij belangrijke ingrepen hebben gedaan, maar ze hebben zich op een fabuleuze wijze gereorganiseerd – heeft hierop op een snelle en zeer positieve manier ingespeeld. Op de online pagina's van Klasse verscheen begin september 2016 het digitaal artikel 'Pokémon GO op school: verbieden of net niet?'. Er was een interview met een gameonderzoeker van de Universiteit Gent en er werden tips gegeven over hoe leerkrachten Pokémon GO zinvol in de klas kunnen gebruiken, bijvoorbeeld in de lessen wiskunde, biologie, taalles, geschiedenis enzovoort. Dus ja, je kunt op iets wat heel sterk leeft bij de jongeren, op een online medium zeker snel inspelen.

U hebt op 7 januari 2016 een bijna identieke vraag gesteld, namelijk over de 'app gap', het achterblijven van aangepast cursusmateriaal voor digitale toepassingen. Ik gaf u toen een aantal voorbeelden van concrete beleidsinitiatieven. Ik kan u kort een nieuwe stand van zaken geven.

De educatieve portaalsite KlasCement heeft momenteel 45.034 leerobjecten en 97.877 geregistreerde, unieke en actieve leden. Dat is toch wel indrukwekkend. Als de groei van de leden een gelijkaardige evolutie blijft kennen, dan zitten we misschien nu al aan 100.000 leden. Het VIAA heeft op dit moment 17.000 unieke gebruikers en dit sinds de lancering in januari van dit jaar. Ook dat is een zeer snelle stijging. De collectie leermiddelen in het Archief voor Onderwijs bestaat uit ongeveer 8000 video- en audiofragmenten die leerkrachten dankbaar kunnen gebruiken. We hebben dat vorig jaar gelanceerd. Daar zit enorm veel interessant historisch materiaal in. Deze fragmenten zijn onderverdeeld over 150 thema's. Gebruikers en partnerorganisaties stelden al 500 collecties samen. Bij ADIBib, het project waarbij handboeken digitaal worden bewerkt om ze leesklaar te maken voor leerlingen met leesbeperkingen, waren er in de voorbije periode aanvragen voor 10.472 verschillende leerlingen. Zo goed als alle courante methodes van de uitgevers worden digitaal bewerkt en zijn ter beschikking als ADIBoek. Ten slotte ontwikkelt ook het Kenniscentrum Mediawijsheid een aantal materialen ten behoeve van scholen, over cyberpesten, radicalisering en media, beeldgeletterdheid en het gebruik van games in de klas. Vooral het onderdeel over games in de klas behandelt het gebruik van digitale leermiddelen. Er is dus heel veel materiaal aanwezig.

De proefprojecten van het VIAA hebben tot doel na te gaan hoe en in welke mate lesmateriaal uit het Archief van Onderwijs geïntegreerd kan worden binnen de educatieve of leermethodes die uitgevers ontwikkelen. Het proefproject loopt op dit ogenblik met twee grote uitgeverijen: Van In en Averbode.

Er is recent geen nieuw overleg geweest met de sector. We hebben wel overleg met de koepelorganisatie Groep van Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers (GEWU). Er lopen ook een aantal samenwerkingen. Maar ik heb ze nu niet heel recent opnieuw gezien.

KlasCement zal dit schooljaar extra inzetten op het vergroten van het aanbod van leermiddelen voor Science, Technology, Engineering, Mathematics (STEM), met focus op tso en bso, en voor NT2. Het VIAA zal dit najaar actief inzetten op communicatie en bekendmaking van het aanbod. De leermiddelen zullen dit schooljaar vooral uitgebreid worden met materiaal voor de derde graad van het secundair onderwijs, voor de vakken Nederlands, geschiedenis, gedrags- en cultuurwetenschappen, economie en natuurwetenschappen.

Het Kenniscentrum Mediawijsheid maakt collecties over mediawijsheid aan op het Archief voor Onderwijs.

En er is ook het zeer interessante debat over de eindtermen. Ik denk dat sommige eindtermen en aspecten concreter moeten worden geformuleerd. Ook voor ICT, digitale vaardigheden en mediageletterdheid zullen we echt wel duidelijke keuzes moeten maken. Afhankelijk van die keuzes zal het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs versterkt moeten worden.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dank u wel voor deze update. Ik sta versteld van het enorme aanbod, niet alleen van het didactisch materiaal dat op de markt is gekomen. Als ik zie dat de gebruikersaantallen die ordes van grootte bereiken, lijkt het me zeer geruststellend dat die inspanningen ook renderen. Ik kan me zeer goed voorstellen dat bijblijven in zo'n digitale evolutie niet evident is. Het verandert bijzonder snel. Wat in de vakantie nog een hype is, is het misschien tegen Nieuwjaar al niet meer. Het is een zeer snel veranderende wereld.

Minister, ik verwijs nog heel even naar het belang van raamovereenkomsten waarbij scholen goedkoper IT-infrastructuur en softwarepakketten kunnen aankopen, of voordeliger een netwerk kunnen uitbouwen. Ook daarover stelde ik al

vragen. Is daar nog nieuws te melden? Zijn er nieuwe raamcontracten, die eventueel door de administratie onderhandeld worden en die hier bij het gebruik van de toepassingen een voordeel zouden kunnen opleveren voor de scholen?

Minister Hilde Crevits: Ik zal dat laten bekijken. Ik weet niet of er nu nieuwe raamcontracten zijn. Als ik het antwoord nog te horen krijg tijdens deze vergadering, zal ik het u zeker meedelen.

Het algemene raamcontract telecommunicatie wordt eerstdaags definitief gegund, maar dat gaat vooral over de hardware, de internetconnectiviteit en de beveiliging, het heeft minder met software te maken. Voor de rest is er niets nieuws aan raamcontracten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de herziening van de evaluatieprocedure leerkrachten – 2617 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de procedure voor evaluatie- en functioneringsgesprekken voor onderwijspersoneelsleden – 2633 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie van het onderwijspersoneel – 2659 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, enkele maanden terug, op 14 april, gaf u aan dat u zeker bereid was om verbeteringen aan de evaluatieprocedure te bekijken en te bespreken. Er was hierover een heel uitgebreide gedachtewisseling naar aanleiding van het rapport van het Rekenhof, waarin al wat aanzetten waren gegeven. Het Rekenhof stelde toen onder andere dat we zouden kunnen nadenken over de uitbreiding van het aantal mogelijke evaluatoren of over meer differentiatie. Men opperde ook het idee om de evaluatiegesprekken enkel nog te verplichten voor beginnende en slecht functionerende personeelsleden, terwijl het voor de anderen gewoon nog functioneringsgesprekken zouden zijn. Er was dus een heel menu aan mogelijkheden om daar wat aan te verbeteren.

Op 29 augustus stond in de krant dat u bereid bent de ontslagprocedure te herzien. We hebben daar in de commissie al enkele keren over gedebatteerd.

Minister, hoe zult u concreet de ontslagprocedure herzien? Welke timing plant u daarvoor?

Welke voorstellen inzake uitbreiding van het aantal evaluatoren, meer differentiatie, enkel verplichte evaluaties voor beginnende en slecht functionerende leerkrachten, die aan bod kwamen tijdens de gedachtewisseling naar aanleiding van het rapport van het Rekenhof, zult u meenemen? Ik denk aan de coaching die meer gewicht moet krijgen dan de evaluatie op zich.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, constructieve functioneringsgesprekken vormen een vast onderdeel van een coherent en kwalitatief personeelsbeleid. Professioneel uitgevoerde evaluatiegesprekken kunnen namelijk een positief effect genereren op de persoonlijke en professionele ontwikkeling van het onderwijspersoneel, de tevredenheid op de werkvloer verhogen, de betrokkenheid binnen de schoolwerking verbeteren en een cultuur van gezonde en constructieve dialoog op de werkvloer tot stand brengen.

Sinds 2007 zijn ook scholen decretaal verplicht om personeelsleden om de vier jaar te evalueren. Enkele jaren geleden nam een OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) deze evaluatiepraktijk onder de loep. Eerder dit jaar publiceerde ook het Rekenhof een analyse van de manier waarop de evaluatieprocedure wordt toegepast in het onderwijs. Beide analyses bewijzen het belang en het nut van een constructieve en professionele evaluatie in het onderwijs, maar legden ook enkele werkpunten bloot.

Zo ervaren veel directeurs de huidige evaluatieprocedure als ingewikkeld en formalistisch. Verder bleek uit analyse dat veel directieleden tijdsgebrek ervaren om alle personeelsleden op tijd te evalueren en vrezden ze procedureslagen. Ook de koepels en het GO! hebben in een recente brief aan u gepleit om aan schoolbesturen de mogelijkheid te bieden om een degelijk HR-beleid uit te werken, waarbij de focus ligt op het opvolgen en coachen, eerder dan op formele evaluatieprocedures. Ze verwezen hierbij ook naar het rapport van het Rekenhof, waarin de vraag gesteld werd of een formele evaluatieprocedure voor elk personeelslid echt nodig is.

In een vraag om uitleg gaf u aan dat de evaluatieprocedure geen onderwerp uitmaakte van het loopbaandebat, maar dat er met de sociale partners wel parallelle gesprekken kunnen worden gevoerd over een vereenvoudiging van de procedure.

Kunt u aangeven of er reeds gesprekken zijn opgestart met de partners over een optimalisatie of vereenvoudiging van de evaluatieprocedure in het onderwijs? Zo ja, welke partners worden er in het gesprek betrokken? Welke elementen uit de evaluatieprocedure zijn voorwerp voor een aanpassing of vereenvoudiging? Zijn er reeds resultaten geboekt of afspraken gemaakt?

U gaf in Het Nieuwsblad aan "dat directies nog te weinig gebruik maken van de evaluatieprocedures". Zult u stappen ondernemen om directies hierin te begeleiden? Zo ja, op welke manier wenst u dit te realiseren?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, dames en heren, ik laat de inleidende zinnen van mijn schriftelijke voorbereiding achterwege.

Er was reeds een eerste evaluatie van het systeem van de evaluatie zelf in een onderzoek van de Gentse universiteit onder leiding van professor Geert Devos. Reeds toen al bleek dat de grondig onderhandelde procedures niet overal gevolgd werden. Uit het onderzoek bleek onder meer dat slechts een minderheid van de personeelsleden een individuele functiebeschrijving had gekregen, en dat is de start van de procedure.

Later stelde het Rekenhof hetzelfde vast: ontslagen leerkrachten halen in beroep vaak gelijk door procedurefouten. Het gaat dan meestal niet om een verkeerd geplaatste punt of komma, maar over het ontbreken van die functiebeschrijvingen.

De procedure rond functiebeschrijving en evaluatie is tot stand gekomen in grondig overleg met de sociale partners, en de verschillende stappen in de

procedure werden strikt beregeld. Dat is wellicht ook logisch, want het gaat om een procedure om iemand te ontslaan die men eerst vast benoemd heeft.

Minister, is het nodig om de evaluatieprocedure aan te passen? Op welke manier ziet u mogelijkheden om de evaluatieprocedure te versoepelen? Hoe worden de sociale partners daarbij betrokken?

Blijven benoemingen “tegenstelbaar aan de overheid” of is het de bedoeling om nog meer verantwoordelijkheid te leggen bij de lokale schoolbesturen? Zal de evaluatieprocedure deel blijven uitmaken van het loopbaanpact of wordt dit afzonderlijk onderhandeld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bij de bespreking van dit bijzonder interessante auditrapport van het Rekenhof over de decreten Rechtspositie heb ik inderdaad aangegeven dat ik met de sociale partners in gesprek wil treden met betrekking tot de evaluatieprocedure. Het Rekenhof formuleert een aantal aanbevelingen, en stelt dat het wenselijk is om te onderzoeken of evaluaties gedifferentieerd kunnen worden, met andere woorden alleen kunnen worden verplicht voor personeelsleden met een tijdelijke aanstelling en voor minder goed presterenden, en of de eerste evaluator niet uit een ruimere groep van personeelsleden afkomstig kan zijn. Dit zijn de punten die ik met de sociale partners zal bespreken. Het ene is al evidenter dan het andere. Dat zal dit werkjaar gebeuren.

De sociale partners, dat zijn de vertegenwoordigers van de werkgevers – de koepels en het GO! – en de vakorganisaties. Dat is belangrijk, omdat de huidige principes werden vastgelegd en afgesproken in een collectieve arbeidsovereenkomst, cao VIII. De elementen zullen gebaseerd zijn op de aanbevelingen van het Rekenhof.

De begeleiding van schoolbesturen en schooldirecties bij de toepassing van functioneringsgesprekken en evaluaties is een opdracht van de onderwijsverstrekkers zelf, de koepels en het gemeenschapsonderwijs. Mevrouw Celis, ik vind ook dat deze verantwoordelijkheid echt daar gesitueerd is en dat men zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

In de startnota over het loopbaanpact van de Vlaamse Regering is een herziening van de evaluatieprocedure niet opgenomen. Ondertussen hebben de werkgevers, het GO! en de verenigingen van de inrichtende machten – het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten en het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen – mij een gemeenschappelijk standpunt bezorgd ter voorbereiding van de tweede fase van het loopbaandebat. In dit gemeenschappelijk standpunt vragen ze onder meer om ook de huidige evaluatieprocedure te bekijken.

Vorige dinsdag heb ik, zoals voorafgaandelijk gemeld, de sociale partners opnieuw gezien met de vraag om de tweede fase van de loopbaangesprekken opnieuw op te starten. Fase één waren de verloven, fase twee is het statuut van de leerkracht. De mening van de sociale partners over de plaats van de evaluatieprocedure was nog een beetje verdeeld, alsook of het opportuun is om dat samen met het loopbaandebat te doen. Men wil de kar niet te vol laden. In de startnota die we hebben afgesproken, zit ook een derde luik, over het beleidsvoerend vermogen van scholen; het evaluatiebeleid maakt daar deel van uit.

Sowieso, het engagement moet worden aangegaan om de evaluatieprocedure te bespreken. Of dat nu wel of niet deel uitmaakt van de loopbaangesprekken is voor mij van ondergeschikt belang. Er zijn twee kanten aan de medaille: het Rekenhof maakt een aantal pertinente opmerkingen en er moet worden

vereenvoudigd. Nog anderen stellen dat het ver gekomen is als de leerkracht zijn evaluator niet kent. Het ligt gevoelig, zowel bij werkgevers als werknemers. Gelet op het feit dat de wortels in cao VIII zitten, moet ik dit met hen weer opnemen en ik zal dat doen in de komende maanden.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik kijk uit naar de volgende weken en de opvolging van het dossier. Ik hoop dat er duidelijkheid komt.

Nog een paar klemtonen. Ik kom terug bij de directies, dat is een beetje een stokpaardje, maar dat is niet erg. Ze zitten vaak krap qua tijd. Ik vind de coaching erg belangrijk, net als de collega's. Evalueren wordt door leerkrachten nogal eens negatief bekeken, maar het kan ook positief zijn. Ze worden nogal vlug eens bang van een evaluatie. De coaching is zowel voor nieuwe als oudere leerkrachten – misschien geraken ze wat uitgeblust en willen ze eens een andere taak – van groot belang. Via coaching kan men samen zoeken naar een takenpakket dat beter aansluit bij de motivatie.

Ik heb dit in mijn school meegemaakt. Er was een leerkracht die al jarenlang les gaf in de tweede graad, die het niet meer zag zitten, die ziek werd en plots de uitdaging kreeg om twaalf uur lo te geven. Ze heeft zich daarvoor bijgeschoold en het werd een nieuwe leerkracht.

Ik wil maar zeggen: het is de taak van de directeur om coaching te doen. De directie zelf moet daar ook in ondersteund worden. Het is een serieuze verantwoordelijkheid, en dan heb ik het nog niet eens over een negatieve evaluatie. Zelfs bij een positieve evaluatie, voor de coaching van 'nieuwe' leerkrachten moet de directie een opleiding hebben. Dat ontbreekt er soms wel eens aan. Ze zijn soms te veel bezig met het pedagogische aspect en hebben te weinig tijd of aandacht voor de leerkrachten. Dat is nochtans een belangrijke, zo niet de belangrijkste taak om de school te doen draaien. Het hangt allemaal aan elkaar, de directeur heeft de instrumenten, maar we moeten daar eens bij stilstaan en bekijken op welke manier we dat het best kunnen doen.

Er is nog altijd de schrik om een fout te maken. Ik ben het met u eens, minister. Wie teruggefloten wordt inzake een negatieve evaluatieprocedure omdat de leerkracht de eerste evaluator niet kent, dat is wel een fout van de directie. Daar moet de directeur echt zijn verantwoordelijkheid nemen, hij moet meedelen wie de eerste en wie de tweede evaluator is.

Er zijn scholengroepen die iedereen dezelfde functiebeschrijving geven. Dat is goed zolang er geen problemen zijn. Vanaf het moment dat er een negatieve evaluatie is, komt men wel in de problemen. Het is een zeer delicaat debat, maar het moet wel worden gevoerd, vooral om ervoor zorgen dat we geen ongelukken hebben met de procedure als er een procedure wordt gestart. Bovendien moeten de leerkrachten op een ordentelijke manier worden gecoacht. De directies, die ook al overbevraagd worden, moeten goed worden ondersteund.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Ik kan u daarin alleen maar ondersteunen, mijnheer Vandenberghe. De evaluatieprocedure moet een positief en constructief verhaal zijn. Ik wil ook nog eens benadrukken dat directies echt wel vragende partij zijn om de juiste tools in handen te krijgen: niet alleen de kennis, ook de instrumenten zijn nodig.

De uitkomst van de beroepsprocedures levert volgende cijfers op: in 35 van de 37 zaken in beroep wordt de directie wegens vormfouten in het ongelijk gesteld.

Dat is een situatie waar niemand zich comfortabel bij voelt, de directies zeker niet maar ook de leerkrachten niet, want die moeten natuurlijk wel terug naar die leraarskamer, ook al hebben ze gelijk gekregen. Dat moet een bijzonder ongemakkelijk gevoel geven. Ik kan me voorstellen wat dat op de werkvloer teweegbrengt.

Maar, minister, ik heb uit uw antwoord begrepen dat er een enorme bereidheid is om met de nodige partners naar een coherent verhaal te gaan, om die evaluatie toch op het goede spoor te krijgen, en daar ben ik heel tevreden over.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voor de hygiëne van het debat suggereer ik dat we vragen en antwoorden betreffende het loopbaanpact bij mijn volgende vraag om uitleg behandelen.

Minister, uw antwoord is geruststellend. Het krantenartikel van 29 augustus heeft voor enige onrust gezorgd. We weten allemaal dat evaluatie belangrijk is, dat het moet gebeuren in een duidelijk juridisch kader, en dat de functiebeschrijvingen vandaag voor bijkomende onrust zorgen bij sommige beroepen. Wanneer gaat men in beroep tegen een evaluatie? Natuurlijk bij een negatieve evaluatie. Als er bepaalde vormvereisten niet voldaan zijn, loopt men natuurlijk het risico op een procedure.

We hebben alle drie een duidelijk pleidooi gehouden voor juridische zekerheid.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil nog eens verwijzen naar ons debat van 14 april over nagenoeg hetzelfde. Ik vermeld opnieuw de cijfers van de afgelopen 5 jaar: 11 van de 66 dossiers zijn gevolgd, 33 van de beroepen zijn vernietigd, 3 waren zonder voorwerp, 11 zijn bevestigd, in 19 gevallen werd er afstand gedaan van het beroep. Van de 33 die werden vernietigd, was dat 22 keer door procedurefouten. Dat zijn de cijfers die ik heb verzameld naar aanleiding van schriftelijke vragen en dergelijke.

Ik wil inzake de kwestie van de functiebeschrijvingen en de evaluaties nog eens dezelfde suggestie doen. Is het niet mogelijk om bepaalde leerkrachten van meer nabij te volgen dan andere? Ik verklaar me nader. In elke school kent men zijn pappenheimers. Ik heb zelf in een vrij grote school gewerkt, iedereen kent ze. Vraag aan alle leerkrachten welke tien leerkrachten er echt bovenuit steken – mensen die men benijdt en waar men van wil leren – en vraag naar de tien leerkrachten die het iedereen moeilijk maken, en men noemt bijna dezelfde tien namen.

Op dat vlak moeten we de directies faciliteren om hun aandacht te kunnen focussen op de leerkrachten die extra ondersteuning nodig hebben. Ik wil daarmee niet zeggen dat leerkrachten elkaar geen schouderklopje of steun kunnen geven. Er is echter tijdsgebrek. Ik heb er veel begrip voor dat de mensen zeggen: ik kan niet iedereen steunen, dus steun ik niemand. Dat vind ik echt geen goed gegeven.

Ik raad iedereen aan om het verslag van die commissievergadering nog eens te lezen, ook u, minister, en uw kabinet. Er staan nog goede suggesties in van mij en van anderen.

Ik ben blij dat ik de heer Vandenberghe heb gehoord en dat hij dat zelf heeft toegepast, vind ik fantastisch. Een leerkracht die niet goed meer draaide, werd bijgeschoold en omgevormd tot een bijzondere leermeester met een apart statuut. Ik ben daar grote voorstander van.

Collega's, we moeten elkaar eens diep in de ogen kijken inzake dko en volwassenenonderwijs. Berdien Stenberg is ooit een dwarsfluitspeelster geweest en toen hebben we heel veel leerkrachten dwarsfluit vast benoemd. Vandaag is dwarsfluit niet meer zo populair, trompet en trombone zijn veel populairder. We kunnen die leerkracht dwarsfluit niet vragen om zijn instrument anders vast te houden en elders inzetten. Zo werkt het niet. Binnen onderwijs zullen we inderdaad moeten gaan naar herscholing, bijscholing en omvorming, ook om leerkrachten zelf de kans te geven om te groeien en om het in het kader van langer werken interessanter te maken voor hen zelf. Dat geldt dan niet zozeer voor evaluatie maar wel voor functionering.

Als we dit debat voortzetten, moeten we alle suggesties meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): We mogen niet in herhaling vallen. Minister, het is belangrijk om stappen te zetten inzake het loopbaanpact en samen met de inrichtende macht en de koepels te kunnen gaan naar een betere aanpak op dat vlak, zodat scholen niet alleen kunnen genieten van goede pedagogische leiding, maar ook van goed people management. Idealiter moet elke leerkracht kunnen rekenen op een goede ondersteuning van een people manager. Zo iemand, die weet waarmee je bezig bent, kan bijsturen indien nodig en af en toe aanmoedigen. In tal van sectoren en beroepen kan je feedback krijgen over je werk, niet enkel van de leerlingen, maar ook van wie verantwoordelijk is voor de instelling. De rol van een directeur als coach is heel belangrijk.

Ook al moet er, zoals collega Daniëls zegt, een zekere focus zijn op de problemen, veeleer dan op de mensen waarmee er geen problemen zijn. Wanneer zo'n directeur dan een probleem bij een personeelslid vaststelt, zou het niet zo moeilijk mogen zijn om dat op te lossen. Als de directeur in kwestie al verschillende paden bewandeld heeft, mag de procedure absoluut niet meer zo omslachtig zijn dat het de directeur onmogelijk gemaakt wordt om in te grijpen. Het Rekenhof heeft ons ook al duidelijk gemaakt dat we werk moeten maken van een eenvoudigere rechtspositie en van meer transparantie op dat punt. Het zal niet alleen een hulp zijn voor directeurs maar ook voor de leerkrachten zelf.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer is in goede vorm vandaag, vind ik, net als de andere commissieleden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik heb geleerd dat je je collega's niet alleen diep in de ogen moet kijken, maar dat je ook goed moet luisteren naar je collega's.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het loopbaanpact – 2624 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Tegen 2020 zijn er 17.000 nieuwe leerkrachten nodig, terwijl nog steeds een groot aantal jonge leerkrachten afhaakt, vaak na enkele jaren met af en toe een vervangingsopdracht, maar zonder een stabiele aanstelling.

Anderzijds stijgt door de langere loopbaan het belang van werkbaar werk voor oudere personeelsleden. In een veranderend onderwijslandschap verwachten we terecht veel van leerkrachten, maar we kunnen dat enkel doen als ze ook bevestiging en waardering krijgen.

In die context is het werk aan het loopbaanpact voor onderwijspersoneelsleden een zeer belangrijke taak. Het is allicht een van de belangrijkste werven van de minister van Onderwijs. De voorzichtige, en volgens sommigen aarzelende, start van de besprekingen was op 27 oktober 2015, maar ondertussen is de intensiteit van het overleg met de sociale partners wel opgevoerd. Uiteraard is het belangrijk om aan het pact te werken via sociaal overleg, maar deze commissie is ondertussen ook nieuwsgierig naar de situatie en de vorderingen.

Reeds tijdens de vorige legislatuur hebben verschillende collega's en ikzelf vragen gesteld over de mogelijkheden om jonge leerkrachten aan de slag te houden.

Minister, wat is de stand van zaken van het loopbaanpact? Welke procedure wordt er verder gevolgd? Welke stappen zijn al gezet? Welke opties ziet u om de retentie van jonge leerkrachten te verhogen via een loopbaanpact en ervoor te zorgen dat oudere leerkrachten blijvend werkbaar werk uitvoeren? Hoe ziet u de verdere afwikkeling? Wat is de timing van de procedure?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, u hebt de historiek goed geschetst. Eind vorig jaar heeft de Vlaamse Regering een mededeling goedgekeurd voor de opstart van de loopbaanbesprekingen. Deze opstartnota omvatte twee belangrijke componenten: enerzijds de opdracht van de leraar en loopbaandifferentiatie, anderzijds een vereenvoudiging en harmonisering van de verlofstelsels. Op de startvergadering van 27 oktober 2015 is daaraan nog het thema van onderwijskundig leiderschap toegevoegd.

U had het over een aarzelende start, maar dat wil ik nuanceren, want aan het eind van vorig werkjaar bereikten we een historisch akkoord over de harmonisering van verlofstelsels. De discussie daarover was al meer dan twintig jaar aan de gang. Deze harmonisering en hervorming is uitgewerkt tot een evenwichtig geheel, met aandacht voor de schoolorganisatie, werkbaar werk en eindloop-baan en de situatie van startende leerkrachten. De besluitvorming is hierover afgerond, en voor het hoger onderwijs zijn de besprekingen intussen ook nagenoeg afgerond.

Het nieuwe zorgkrediet biedt bovendien extra mogelijkheden op het vlak van professionalisering en zorg. Over de andere thema's van het loopbaandebat zijn vorig jaar al formele en vooral informele besprekingen gevoerd. De gesprekken met de sociale partners hebben we op een doorstartvergadering van 27 september 2016 voortgezet. Vorig jaar hadden de vakbonden geweigerd verder te onderhandelen vanwege de grote onzekerheid die er was over zware beroepen, tantièmes en de afhandeling van de diplomabonificatie. Hoewel die onzekerheid blijft bestaan, zijn ze nu toch bereid om opnieuw rond de tafel te gaan zitten.

Dit gaat dan over de opdracht van de leraar, de gedifferentieerde loopbaan ingebed in een loopbaancontinuüm, dat gaat van de beginnende tot en met de ervaren leraar. We hebben de contouren van de besprekingen over dit tweede thema toegelicht op deze vergadering van vorige dinsdag. Er zijn geen nota's uitgedeeld, maar we hebben wel een aantal bouwstenen overlopen. Het plan is om een startnota te verspreiden bij de vakbonden, die een aantal pistes aanreikt om mee verder te werken.

We willen gaan naar een omvattende, billijke en realistische, en daardoor waarderende, omschrijving van de opdracht van de leraar, met een duidelijke

afbakening van de opdracht. Omvattend: inclusief alle opdrachten die een leraar uitoefent, ook buiten het strikte lesgeven. Het lesgeven blijft nog altijd de kern uitmaken van de opdracht van de leraar. Billijk: verschillen die er binnen een onderwijsniveau bestaan en historisch gegroeid zijn, maar niet meer te verklaren of te verantwoorden zijn, werken we weg.

Realistisch: de opdracht komt tegemoet aan wat een leraar reëel presteert, en is ruimer dan het lesgeven alleen. Ik geef een voorbeeld: om één uur les te geven gaan daar voorbereidingen aan vooraf. Dat zou je kunnen vermenigvuldigen met een coëfficiënt om te komen tot x , daarbij komen nog de extra taken die een leerkracht vervult en zo krijg je een bepaald schema. Dat is de facto de schoolopdracht, die in het lager onderwijs al bestaat. In het secundair onderwijs zou je tot een gelijkaardig model moeten kunnen komen. Dat is volgens mij zeer waarderend. Nu gaat men er immers vaak van uit dat de opdracht maar bestaat uit het aantal uren dat een leerkracht voor de klas staat.

We investeren in de situatie van jonge, beginnende leerkrachten. Zo kan aanvangsbegeleiding structureel een onderdeel uitmaken van de opdracht van junior-leerkrachten. We gaan op zoek naar meer werkzekerheid voor jonge leerkrachten. Ik wil alvast al onderstrepen dat die werkzekerheid voor de jongere leerkrachten ook voor een stuk zal moeten worden gevonden in de nota's rond bestuurlijke optimalisatie en de samenwerkingsverbanden tussen scholen. Ik kijk daarbij naar collega De Ro, maar er zijn ook nog andere gemeenten en scholen waar er al samenwerkende pools bestaan en die ervoor zorgen dat er meer werkzekerheid kan worden verschaft.

Er komt ruimte, ook in het urenpakket, voor differentiatie. Dit komt én de scholen ten goede, die hiermee een meer flexibel personeelsbeleid kunnen voeren, maar ook de leraren voor wie hierdoor meer differentiatie mogelijk wordt, en die mogelijk maakt dat de leraar zich opnieuw kan toeleggen op zijn/haar kernopdracht, het lesgeven.

De sociale partners hebben zich geëngageerd om in het kader van de loopbaanbesprekingen, het onderwijskundig leiderschap te versterken. Met de sociale partners is een procedure afgesproken om elke dinsdag te vergaderen over de loopbaan. De komende maanden moeten deze besprekingen tot resultaten kunnen leiden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw interessant antwoord. Ik ben het met u eens dat de harmonisering van de verlofstelsels via sociaal overleg ongetwijfeld een heel belangrijk punt is.

Nieuw voor de commissie was dat onderwijskundig leiderschap een belangrijk thema wordt bij de verdere besprekingen. Het is een terechte keuze dat dit thema daar verder behandeld wordt.

Ik doe een suggestie. Over dit thema werden we hier steeds op regelmatige tijdstippen geïnformeerd vóór we daar iets over in de pers konden lezen. Ik hoop dat dit in de toekomst zo kan blijven.

Ik ga geen inhoudelijke uitspraken doen over zaken waarover u momenteel intense onderhandelingen voert. Ik hoop dat die besprekingen succesvol kunnen worden afgerond op relatief korte tijd. De gevolgen daarvan voor heel het onderwijsveld en voor de kwaliteit van ons onderwijs zijn immens belangrijk.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik hoop ook dat we tot een lerarenloopbaanpact kunnen komen. Ik heb een aantal vragen, die u, gelet op de stand van de onderhandelingen, misschien nog niet volledig kunt beantwoorden. Ik formuleer ze alvast.

We zijn de idee van de schoolopdracht niet ongenegen, maar, rekening houdend met de situatie die we gecreëerd hebben met procenten in opdrachten in het hoger onderwijs, moeten we opletten dat we niet met dezelfde valkuilen geconfronteerd worden. Het ene jaar is een groep studenten begeleiden in een opdracht goed voor een bepaald percentage en het volgende jaar is dat weer een ander percentage. Het verschil is wel dat we in het hoger onderwijs met een semi-gesloten enveloppe zitten met een kliksysteem. In de begroting is nu geld uitgetrokken om te klikken, waarvoor dank. In het leerplichtonderwijs zitten we met een systeem dat open is. We moeten er dus over waken dat we niet terecht komen in een systeem van willekeur, waarbij het percentage het ene jaar x is en het andere jaar y.

Een tweede bekommernis heb ik al enkele keren geuit, ook in het licht van de herwaardering van tso en bso. De praktijkvakken of de pv-uren worden in 29en uitgedrukt. Dat komt nog voort uit de idee dat daarvoor weinig voorbereiding nodig was. De mensen die tso en bso kennen, weten dat het om volwaardige leerkrachten gaat, en het verschil met algemene vakken (AV) en technische vakken (TV) eigenlijk niet zo groot meer is.

Een derde bekommernis is de betaalbaarheid. Extra taken verzwaren de werkdruk, tenzij we in extra middelen voorzien. En waar die laatste vandaan zouden moeten komen, weet ik niet. Als er geld beschikbaar komt, moet dat ook worden aangewend in het basis- en kleuteronderwijs. Mijn fractie is daar een voorstander van. Dat zijn onze aandachtspunten.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik zal het hier minder over de directeur hebben, hoewel hij of zij een cruciale positie inneemt. Ik ben ervan overtuigd dat een directeur die goed weet wie hij waarvoor moet inzetten, zeer veel flexibiliteit kan genereren. We kunnen dan afstappen van de voor iedereen gelijke noemer, weze het met een klein verschil per graad. Het is erg positief dat u het hebt over de afbakening van de taken van leerkrachten. Vooral voor het secundair onderwijs is dat zo. De werklast is er enorm toegenomen. Een grondige taakomschrijving zou erg goed zijn. De erkenning van de autonomie van de leerkracht verdient ook aandacht. Misschien moeten een aantal zaken aan die autonomie worden overgelaten. Hij of zij moeten als professional worden gewaardeerd, wat natuurlijk impliceert dat ze moeten kunnen rekenen op professionalisering. We kunnen het debat niet ten gronde voeren, maar flexibiliteit en autonomie zijn erg belangrijk.

Als men zou gaan werken met schoolopdrachten, zoals de heer Daniëls opmerkte, dan vergt dat een goede organisatie van wie de roosters opstelt en de uren verdeelt. Als de directies voldoende professioneel zijn, dan hoeven we niet bang te zijn voor willekeur. Willekeur bij voorbaat helemaal uitsluiten, kan maar als men een carcan handhaaft. Dat heeft veel nadelen. Zelf heb ik dat als leerkracht ook kunnen ervaren. Sommigen komen daardoor in een zeer comfortabele positie terecht: goed gevorderd in de carrière en jarenlang met ongeveer dezelfde opdracht. Zij hebben het aanzienlijk gemakkelijker dan iemand die begint en soms naar twee of drie scholen moet trekken, wat soms met zich meebrengt dat het aantal vergaderingen en de planlast verdubbelt of verdrievoudigt. Men zou daar rekening moeten mee houden. Leerkrachten die geen voltijdse opdracht hebben, werken meer, tegen een lager salaris en met minder zekerheden.

Revolutie in het onderwijs werkt niet. Maar ik denk toch dat er een ommezwaai nodig is, en daarvoor kunt u op onze steun rekenen. Als de sociale partners dat

niet met een open geest kunnen bekijken, dan moeten we onze verantwoordelijkheid nemen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Twee woorden vind ik hier erg belangrijk: 'meer werkzekerheid'. Nogal wat leerkrachten hebben een onzeker statuut. Ze hebben zelfs een Facebookpagina waarop ze tips en bekommernissen kwijt kunnen. Het gaat niet enkel om startende leerkrachten. Die groep heeft recht op licht aan het eind van de tunnel. Zo zijn er leerkrachten die net voor ze het statuut van tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) zouden kunnen bemachtigen, worden gedumpt. Ik stel het scherp, maar dat zorgt voor erg veel frustratie. Een andere zaak is het feit dat ze een bepaald aantal maanden gewerkt moeten hebben vooraleer ze een volledige werkloosheidsuitkering kunnen krijgen. Een grote groep voert vervangingsopdrachten uit, waardoor heel wat leerkrachten terugvallen op een minimumuitkering. Ook die mensen moeten hun facturen betalen. Ze trouwen, ze bouwen... en uiteindelijk haken ze af.

Ik heb nog een tip. Mijn fractie heeft een voorstel van resolutie ingediend om het takenpakket van leerkrachten te verduidelijken en de directies te versterken door de opsplitsing van functies dankzij de creatie van pedagogische en organisatie-directeuren. Neemt u dat mee, want het zijn goede voorstellen. Het voorstel over de leerkrachten lichamelijke opleiding, dat in de vorige vraag aan bod kwam, past daarin. De heer Daniëls vond dat overigens een goed voorstel. (*Gelach*)

Kathleen Helsen (CD&V): Ik heb een vraag over dat onderwijskundig leiderschap. Het is zeer positief dat dit item is toegevoegd. Onderzoeken tonen aan dat het functioneren van directies bepalend is. Hoe ruim wordt de notie 'onderwijskundig' in de besprekingen opgevat? Wat betreft onderwijskundig leiderschap heeft ook de leerkracht een belangrijke rol. We moeten ook kijken naar de eisen die we stellen aan de opleiding en vorming van schooldirecteuren, en hoe belangrijk het element 'leiderschap' en het luik van het onderwijskundige daarin is. Vandaag gaat veel aandacht naar het onderwijskundige aspect, maar veel minder naar de kwaliteiten inzake leiderschap, hoewel evaluatierapporten aantonen dat sterk leiderschap voor het verschil zorgt. Hoe ruim wordt dat thema in de besprekingen opgevat?

Minister Hilde Crevits: Ik zal starten met een antwoord op de laatste vraag, van mevrouw Helsen. Hoe we de discussie over het leiderschap zullen aanpakken, is een zeer delicate kwestie. Het is in feite het voorwerp van een derde werkgroep, afhankelijk van hoe breed of hoe smal men het bekijkt en of men het al dan niet kan integreren in de loopbaan. Men is er nog niet uit, maar ik neem uw suggestie mee.

Een punt waar ook mevrouw Brusseel naar heeft verwezen, is dat we de impact van leiderschap en onderwijskundig leiderschap onderschatten. In de Radio 1-uitzending over werkbaar werk zei iemand dat het van belang is dat de leiders en de CEO's voldoende worden gecoacht om ervoor te kunnen zorgen dat het welbevinden van hun personeel op het werk groter wordt. We gaan er altijd van uit dat het personeel werkbaar werk moet hebben, maar als een leider zelf goed geschoold is, kan hij daar al een stuk voor zorgen. In onze scholen zien we de zwakte of de sterkte van het leiderschap ook vertaald in het welbevinden van het personeel.

Het eindrapport over Project Innoveren en Excelleren in Onderwijs (p.IOE) is opgeleverd. We hebben bespaard op p.IOE aan het begin van de legislatuur. p.IOE is vertaald in eindresultaten en staat nu op de website. Uit p.IOE kan onder meer worden besloten dat goed leiderschap een positieve invloed heeft op de kwaliteiten van de leerkracht en op de leerresultaten van de kinderen.

Wat de verdere gesprekken betreft, heb ik heel veel waardevolle suggesties gehoord. U moet me vergeven dat ik daar niet te diep zal op ingaan. Mevrouw Brusseel zei daarnet wel dat als de partners hun verantwoordelijkheid niet opnemen, wij dat wel moeten doen. Mijn betrachting is wel om tot een pact te komen. Dat betekent dat we op een gedragen wijze tot een hervorming komen, zoals we ook hebben gedaan met de verlofstelsels. Heeft iedereen een protocol van akkoord afgeleverd? Neen. Zijn er opmerkingen gekomen? Ja. Maar globaal gezien kan iedereen ermee leven. Dat zou ik hier ook wel wensen. We moeten wel moedig zijn, want ik heb geen ezeltje met geld. Wel heeft de OESO twee weken geleden nog gesteld dat we met ons secundair onderwijs qua financiering in de absolute top zitten. Dat is iets minder het geval voor het basisonderwijs en zeker minder voor het kleuteronderwijs. Maar kijken we even naar de globale pot: voor leerplicht staan we op plaats nummer zeven. Dat is een heel hoge ranking.

Het zit goed. Er zit een scheeftrekking in want het zijn bijna allemaal lonen. Het moet mogelijk zijn om winsten te boeken in de manier waarop we de loopbaan gaan bekijken. Ik kan niets beloven op dit ogenblik, maar ik wil wel met een vrije en open geest die gesprekken aanvatten. Het zullen geen gesprekken zijn over extra middelen. Dat kan niet, de context kent iedereen. Er zijn opportuniteiten om ook een stukje te herverdelen, maar dat wil ik graag aan de dynamiek van de gesprekken overlaten, want ook dat zijn heel gevoelige kwesties.

Ik kom tot het carcan van de noemers. Ik heb gezegd dat ik het belangrijk vind om naar een opdracht te gaan. Wat de heer Daniëls zegt, is juist. We moeten ervoor zorgen dat het geen vat van willekeur wordt. Daar ben ik het ook mee eens. Als men met werkgevers en werknemers samen aan tafel zit, dan is er weinig risico dat er willekeur zal ontstaan. Ik ben ook wel gevoelig voor deze opmerking. Wel is het zo dat wanneer men differentieert en op maat van leraars wil werken, er leerkrachten zijn voor wie het lesgeven tijdelijk of definitief moeilijker gaat. Ik vind het wel aangenaam als er soepel kan worden ingespeeld op de bestaande noden. Lesgeven blijft natuurlijk wel de corebusiness en kernopdracht van elke leraar. Ik hoop dat we het schema van de gesprekken kunnen aanhouden. De onderhandelingen hebben plaats op dinsdag. Er komt ook nog een spoeddecreet. De onderhandelingen zullen nu en dan wel eens worden verstoord door andere onderhandelingen.

De nota over de vliegtuigloopbaan heb ik ook gelezen. Ik begrijp dat wie in de oppositie zit, probeert een mooi concept uit te werken, maar in dat concept zitten ook een aantal zaken die socialistische voorgangers van mij hebben afgeschaft. Ik zie er een aantal opties in, maar we moeten de budgettaire effecten van elke keuze goed bekijken. Daarmee heb ik het kader geschetst. Ik zal jullie op de hoogte houden, maar de gesprekken lopen en er zal veel worden gezegd. Ik kan niet elke week een stand van zaken geven. We hebben dat ook niet gedaan voor de verloven, en daarvan is het eindresultaat uiteindelijk goed bevonden.

Jos De Meyer (CD&V): Dank voor het antwoord, minister, en ook dank aan de vele collega's voor de ondersteunende woorden. Mijnheer Vandenberghe, ik heb uw voorstel gelezen. Om het met beeldspraak te zeggen: bij voorstellen met vliegtuigen moet men ook altijd kijken naar de ecologische voetafdruk.

Ik ben het volledig eens met wie stelt dat de oplossing betaalbaar moet zijn. Maar dat betekent zeker en vast niet dat er geen verschuivingen mogen plaatsvinden. Integendeel, want ik vond de Twitterberichten van Dirk Van Damme erg interessant. Vandaag stellen dat het pact geen euro mag kosten, zou ik eerlijk gezegd niet doen. Het gaat in het loopbaanpact uiteraard niet alleen over het secundair onderwijs, maar ook over het hele leerplicht- en kleuteronderwijs. We weten toch nog wat er bij het begin van de legislatuur over het kleuteronderwijs is gezegd? Onderwijskundig leiderschap versterken is belangrijk. Maar we mogen dat ook niet als een deus ex machina voor de oplossing van alle problemen

opvatten. Als u veel bijkomende eisen stelt, dan zult u ook inzake de verloning van de directies iets moeten doen.

Ik ben het 100 procent eens met de stelling dat een pact nodig is om een gedragen voorstel dat op het terrein echt werkt, te kunnen bewerkstelligen. Dat vereist dus dat er een overeenkomst met de partners moet worden bereikt. Het is dan niet nodig dat men het over elk punt eens is. Luisterend naar veel mensen heb ik wel de indruk dat de geesten daarvoor rijp zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het STEM-onderwijs (Science, Technology, Engineering and Mathematics) – 2625 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, begin 2012 werd het STEM-actieplan door de Vlaamse Regering voorgesteld. STEM staat voor Science, Technology, Engineering and Mathematics. Met het actieplan wil de Vlaamse Regering via specifieke maatregelen het structureel tekort aan technische en exact-wetenschappelijke profielen op de arbeidsmarkt aanpakken. In dat plan worden acties geformuleerd die tussen 2012 en 2020 gerealiseerd moeten worden. We zijn ondertussen halfweg die termijn. Vorig jaar, in november 2015, werd het STEM-kader voorgesteld. Het is een gemeenschappelijk referentiepunt dat een houvast moet bieden aan leerkrachten en directeurs over hoe ze STEM een plaats kunnen geven op hun school. De bedoeling van het kader is "om aan te zetten tot verdere reflectie, uitwisseling van ideeën en goede praktijken en daardoor tot een verdere verdieping te komen van wat STEM is."

In juli gaf het Departement Onderwijs en Vorming een kritische analyse uit van de bestaande STEM-kennisnetwerken in Europa. Het departement deed daarbij een aantal aanbevelingen voor Vlaanderen. Een ervan luidde dat men binnen het STEM-platform verder zou kunnen nadenken over langetermijndoelstellingen voor STEM. Als men de uiteindelijke impact wil vergroten, is een langetermijnaanpak van groot belang.

Minister, hoe evalueert u het STEM-kader na een jaar, in vergelijking met de vooropgestelde doelstelling "om aan te zetten tot verdere reflectie, uitwisseling van ideeën en goede praktijken en daardoor tot een verdere verdieping te komen van wat STEM is"? Hoe evalueert u de samenwerkingsverbanden met de externe partners en andere beleidsdomeinen? Hoe evalueert u het STEM-kennisnetwerk in Vlaanderen ten opzichte van de netwerken in de andere Europese landen? Welke initiatieven plant u in samenspraak met het STEM-platform om een langetermijnaanpak uit te tekenen? Wilt u nog bijkomende maatregelen nemen om de effecten van het STEM-actieplan tot op de klasvloer te laten doordringen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, uw vraag peilt in het bijzonder naar enkele van de instrumenten die we inzetten in het kader van een STEM-beleid. Aangezien het om evaluatievragen gaat, is het misschien nuttig om ook even te verwijzen naar de resultaten van de STEM-monitor 2016, waarmee we de impact van het STEM-actieplan opvolgen en meten. Ik heb beslist om vanaf nu jaarlijks een STEM-monitor op te maken. Ik kan u nu die hele monitor voorlezen, maar ik denk dat we daar heel veel informatie in vinden.

Het STEM-kader werd ter beschikking gesteld van het Vlaamse onderwijs als een richtinggevend kwaliteitskader. Het is door de partners die nu deel uitmaken van de Lerende Netwerken STEM gemaakt. Men heeft het ook gebruikt als toetsingskader om de eigen praktijk te verdiepen. Het biedt een houvast maar ook een stukje vrijheid.

Deze week ging onder ruime belangstelling – ik ben er door de files jammer genoeg net niet geraakt – het Lerend Netwerk STEM voor het secundair onderwijs van start. Dit netwerk waarin ruim 150 zowel doorstromings- als arbeidsmarktgerichte scholen, pedagogische begeleidingsdiensten en lerarenopleiding betrokken zijn, zal een aanzienlijke rol spelen bij de implementatie van de ideeën van het STEM-kader.

Als u spreekt over de samenwerkingsverbanden met de externe partners, denk ik vooral aan alle partners binnen de lerende netwerken, maar ook aan de partners uit de bedrijfswereld die deel uitmaken van het STEM Charter en aan de leden van het Netwerk van de STEM-academies die buitenschoolse activiteiten opzetten. Iedereen onderschrijft daar de grote principes. Ik ben heel blij dat de Open Bedrijvendag van komende zondag in het teken zal staan van STEM, en dat scholen ook de kans krijgen om op vrijdag of maandag een bedrijf te bezoeken. Dat zijn zeer positieve zaken, om STEM 'in the picture' te zetten.

De samenwerking met mijn collega's van Werk en Sociale Economie en van Economie, Wetenschap en Innovatie loopt uitstekend, hoe kan het ook anders. Ook met de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en, jazeker mijnheer De Ro, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) is de afstemming gegarandeerd. Onderwijs en Vorming is slechts een van de zes partners in de STEM-stuurgroep. Maar het is goed dat we vanuit één visie opereren.

Mevrouw Krekels, er is vandaag nog niet één kennisnetwerk. Er zijn de facto een aantal netwerken. Het grote verschil met de buitenlandse netwerken, is dat bij ons in Vlaanderen de meeste initiatieven van onderuit zijn ontstaan. Dan heb je natuurlijk een beetje meer tijd nodig om dat allemaal op elkaar afgestemd te krijgen. Maar iets wat van onderuit start, is natuurlijk meestal wel gedragen.

Wat wil ik nog allemaal doen? Het STEM-platform levert autonoom adviezen aan. Minister Muyters en ikzelf hebben het platform samen ontvangen, om grotere samenspraak te houden, teneinde de adviezen beter te laten stromen. Ik heb ook de voorzitter van het STEM-platform bij mij gehad. Zij heeft een bedrijf waar de werknemers allemaal in een STEM-academie les mogen geven. Zij mogen de kinderen meenemen, en dat zit vervat in de arbeidstijd. Dat is een zeer interessant principe. Ik vind dat innovatief.

We moeten de aandachtspunten van de STEM-monitor goed opvolgen, zoals het realiseren van een groter bereik bij meisjes en bij doelgroepjongeren, en het verbeteren van de instroom in STEM-studierichtingen, zeker in het tso en bso. Voor meisjes merken we al een zeer positieve evolutie in vergelijking met de nulmeting.

Er is nog veel werk aan de winkel, maar we zullen goed monitoren. Elk jaar evalueren we het actieplan en sturen we bij waar nodig.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, er zijn inderdaad verschillende dingen gaande. De opvolging is heel belangrijk. Er is in mei een studiedag geweest van de Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten. Op die studiedag trok een heel brede groep van mensen die daaraan hebben deelgenomen conclusies.

Sommige ervan waren interessant voor de evaluatie. Zo gaven zij aan dat er in het lager onderwijs, ondanks alle geleverde inspanningen, weinig aandacht is voor demonstraties en experimenten, en dat er toch ook onvoldoende affiniteit is met STEM op zich, ondanks het feit dat we dat nu uit elkaar getrokken hebben in mens- en maatschappijwetenschappen en techniek. Men voelt aan dat daar nog werk aan de winkel is.

Zij benadrukken ook nog eens de hardnekkige waardenperceptie. We hebben het daar over aso, tso en bso. Het tso blijft kampen met de concurrentie van het aso. Daar moeten we aandacht voor blijven hebben. Welke acties gaat u nog ondernemen om de kwaliteit van tso en bso toch op zijn specifieke domeinen in de verf te zetten?

Ze maken zich ook zorgen over het stijgende lerarentekort voor de STEM-vakken in de derde graad. Ook dat is belangrijk.

Ze melden dat de onderlinge verbanden tussen de STEM-componenten onvoldoende zijn uitgewerkt, en dat er te veel theoretisch en beschrijvend wordt lesgegeven. Ze zijn ook bang dat wiskunde in de STEM-richtingen van het aso op de voorgrond komt, en misschien toch nog te weinig de technologie en de wetenschap op zich. Wel geven zij aan – en dat bekrachtigt de sterkte van het tso – dat het vooral de studierichting industriële wetenschappen is die erin slaagt om al die facetten van STEM sterk aan elkaar te koppelen. We moeten daar nog meer ruchtbaarheid en aandacht aan geven. Op dat vlak spelen zij daarin de leidende rol. Zij zijn misschien diegenen bij wie de 'good practices' kunnen worden gehaald.

U zei dat zij ook een aantal aanbevelingen gaven. Ik ga daar niet verder op in. Maar de eerste aanbeveling – en het is belangrijk dat hij op de eerste plaats staat – is een heel interessante en speelt in op een visie die volgens mij belangrijk is om meer meisjes aan te trekken. U zei dat het in stijgende lijn gaat. Die stijgende lijn is er vooral in het aso en blijft status quo in het tso en bso. We moeten toch wel zien dat we dat voldoende voor meisjes aantrekkelijk maken. Dat moet een binding geven met hun eigen leven. De eerste aanbeveling die gedaan werd was: "STEM-onderwijs moet aansluiten bij de waarden, interesses en leefwerelden van leerlingen. Leerinhouden moeten aangebracht worden vanuit een concrete context." Voor meisjes is dat heel belangrijk. "STEM-onderwijs moet verband houden met het eigen leven, met werelduitdagingen, met menselijke waarden, ethische keuzes en andere vakgebieden." Dat is algemeen een heel belangrijk gegeven om rekening mee te houden in ons hele STEM-verhaal en in de evolutie waar we toch allemaal naartoe willen werken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, veel van uw bezorgdheden zijn nuttig. We zijn bezig met de modernisering van het secundair onderwijs. De screening van de studierichtingen is gebeurd. We weten welke punten versterkt moeten worden. Ik ben het niet helemaal eens met de stelling dat de technische scholen zich aangevallen zouden moeten voelen door het aso. Je kunt op twee manieren naar de dingen kijken. Je kunt je ook profileren als STEM-school, als een school voor wetenschap en techniek. We zien dat een aantal technische scholen die beweging maken. Zij programmeren aso erbij. Zo heb je de hele ladder en kun je praktijkgericht lesgeven. Als dat dan nog in een nieuwe school gebeurt – want er worden er een aantal gebouwd –, creëer je natuurlijk een heel ander perspectief wat STEM betreft. Het moet dus van twee kanten komen.

Ik ben het er wel mee eens dat als scholen gewoon STEM programmeren en er inhoudelijk niets insteken dat echt op STEM wijst, dat geen goede zaak is. We moeten daar goed op letten. Vandaar hebben we het handvat – de leidraad over

wat in STEM moet zitten – gemaakt, maar dat is nog niet dwingend omdat er nog zo weinig ervaring is. Daar gaan we in de toekomst verder aan werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de conceptnota 'Uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid' – 2627 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, vorig jaar hebben we in deze commissie al aangekaart dat de conceptnota 'Uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid' (Nederlands als tweede taal) wel al in een andere commissie is besproken, maar nog niet in deze commissie. Met de verschillende vragen die ik op het terrein hoor, vind ik het toch zinvol om ook aan u een aantal vragen met betrekking tot die conceptnota te stellen. Die nota werd vorig jaar in maart door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Het is zeer duidelijk dat de minister van Inburgering voortaan als NT2-regisseur zal optreden, maar dat ook u, als onderwijsminister, ook in de toekomst een belangrijke bevoegdheid draagt voor het NT2-beleid en -aanbod. Het spreekt dan ook vanzelf dat de conceptnota NT2 en de even recente conceptnota over het volwassenenonderwijs een sterke impact hebben op elkaar.

Concreet wordt in de conceptnota NT2 een timing vooropgesteld waarbij men de periode april-december 2016 uittrekt voor de uitwerking van de nota en de vertaling ervan in een nieuw legistiek kader, dat zal worden afgestemd met Onderwijs, in functie van de aanpassing van het decreet Volwassenenonderwijs. Verder worden binnen de begroting Onderwijs de middelen NT2 afgelijnd waarmee het volwassenenonderwijs zal worden gefinancierd voor de invulling van het 'behoefteplan'. Dat er nood is aan dit 'behoefteplan' werd overigens ook reeds geopperd in het rapport 'Op(-)Maat', dat verscheen in januari van dit jaar en waarin men aandacht vraagt om geletterdheid in de brede zin van het woord een prioritaire plaats op de politieke agenda te geven. Het laatste geeft aan dat een NT2-beleid in de toekomst niet los kan staan van een breder geletterdheidsbeleid.

Ik weet dat de minister van Inburgering ook een belangrijke verantwoordelijkheid heeft, maar de betrokkenheid van het onderwijs is cruciaal. Hoe zult u ervoor zorgen dat de uitrol van beide conceptnota's degelijk op elkaar wordt afgestemd?

Bij de verdere uitwerking van de NT2- nota zal ook het onderwijsveld betrokken worden. Bent u reeds op de hoogte van een timing hieromtrent? Is er hierover reeds overleg gepleegd met minister Homans? Zijn de in de conceptnota NT2 aangekondigde werkgroepen al gestart? Zijn de concrete doelstellingen en het tijdsplan van die werkgroepen al bepaald en voorgesteld?

Hoe moet het behoefteplan geïnterpreteerd worden? Betreft het één plan voor heel Vlaanderen of zullen er meerdere regionale behoefteplannen opgemaakt worden? Kunt u daar ook al meer duidelijkheid over bieden?

Welke rol spelen de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs, naast de NT2-regisseurs, bij de opmaak van de inventaris van het aanbod in functie van dit behoefteplan?

Deelt u de mening dat een NT2-beleid niet los kan staan van een breder geletterdheidsbeleid? Heeft de Vlaamse Regering al een beslissing genomen over een nieuw Strategisch Plan Geletterdheid?

Hoe ziet u in de ruimere context van de geletterdheid de verhouding tussen de coördinerende rol van het beleidsdomein Onderwijs met betrekking tot het geletterdheidsbeleid en de regierol van het beleidsdomein Inburgering met betrekking tot NT2?

Hoe verhoudt de ambitie in de conceptnota betreffende het volwassenenonderwijs om de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en de centra voor basiseducatie (CBE's) meer slagkracht en autonomie te geven, zich volgens u tot de regierol van de agentschappen en van de Huizen van het Nederlands?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, de afstemming van de uitrol van beide conceptnota's is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de twee betrokken ministers. De regisseur voor het NT2-beleid, minister Homans, staat in voor de uittekening van de krijtlijnen van een behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-aanbod dat tegemoetkomt aan de vragen en de noden van de anderstaligen. Mijn bevoegdheid betreft de onderwijskundige component van het NT2-aanbod in de CVO's en de CBE's. Alle eventuele aanpassingen zullen dan ook binnen de legistische kaders van het onderwijs en in functie van de aanpassing van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs worden uitgewerkt.

Bij de uitwerking van beide onderdelen, zowel de regisseursrol als de onderwijskundige component, zullen beide beleidsdomeinen met elkaar overleggen. Dat is erg nodig. Tot nu toe werken beide beleidsdomeinen met betrekking tot NT2 al goed samen. Er is een tweemaandelijks overleg. De onderwijsadministratie nodigt de vertegenwoordigers van de beide beleidsdomeinen en van de onderwijsverstrekkers NT2 uit om de inzet van de NT2-middelen in het licht van de asielcrisis en van de verhoging naar het niveau A2 nauwgezet te monitoren. Ze hebben elkaar op dat vlak moeten vinden.

Ik ga ervan uit en vind het essentieel dat de onderwijsadministratie en de onderwijsverstrekkers op dezelfde manier zullen worden betrokken bij de werkgroepen die de minister van Inburgering zal samenroepen om de uitwerking van de conceptnota betreffende NT2 verder vorm te geven.

Eind augustus 2016 heeft de onderwijsadministratie naar aanleiding van de start van het schooljaar 2016-2017 een informatiesessie over het volwassenenonderwijs georganiseerd. De vertegenwoordiger van het Agentschap Integratie en Inburgering heeft toen verklaard dat de voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot die werkgroepen toen net waren gestart en dat de timing een beetje vertraging had opgelopen.

De concrete thema's van de werkgroepen zijn in vier werven vastgelegd. Het gaat om intake, testing en oriëntering, om de regie van het behoefteplan, om de regie van de organisatorische kwaliteitscriteria en om de expertiseopbouw en de innovatie. Wat het tijdsplan voor deze werkgroepen betreft, heb ik van de minister van Inburgering vernomen dat in de loop van de komende weken een eerste algemeen overleg wordt gepland om de toekomstige werkgroepen en de timing toe te lichten en te bespreken.

Er zijn me ook een aantal gekoppelde vragen over het bredere geletterdheidsbeleid gesteld. Ik wil eerst en vooral benadrukken dat laaggeletterdheid niet hetzelfde is als anderstaligheid. Laaggeletterdheid mag zeker niet tot onvoldoende taalvaardigheden worden verengd. Anderstaligheid en laaggeletterdheid kunnen uiteraard samengaan, en dat is in een aantal gevallen zeker zo, maar dit is ook even vaak niet het geval. Niet elke anderstalige is laaggeletterd. Er zijn anderstaligen die zeer hooggeletterd zijn.

Het NT2-beleid focust zich vooral of zelfs uitsluitend op de verwerving van het Nederlands door anderstaligen. Veel anderstaligen die nog geen Nederlands kennen, beschikken over meer dan voldoende taalvaardigheden in hun moedertaal en zijn perfect in staat met cijfers en met ICT om te gaan. Deze groep anderstaligen vormt niet de doelgroep van een geletterdheidsbeleid, maar wel van een NT2-beleid. Geletterdheid omvat de competenties om informatie te verwerven, te verwerken en gericht te kunnen gebruiken. Dit betekent met taal, cijfers en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT. Dit is de corebusiness van de CBE's. Zij werken op een geïntegreerde wijze aan het verhogen van de geletterdheidscompetenties. Die brede en geïntegreerde invulling van geletterdheid zal ik in mijn toekomstig geletterdheidsbeleid handhaven.

Naar aanleiding van de opening van de Week van de Geletterdheid was ik begin deze maand te gast in Mechelen. Ik heb een les bijgewoond over de verhoging van de digitale vaardigheden van personeelsleden van de stad Mechelen. Zij hebben, bijvoorbeeld, geleerd hoe ze met de computer een afspraak konden vastleggen, verlof konden aanvragen enzovoorts. Het is voor mij wel eens goed te zien dat mensen die voor een stadsbestuur werken, nog niet over de basisvaardigheden beschikken om in een digitale omgeving te werken.

Er is uiteraard een kruisbestuiving tussen beide vormen van beleid. Dit is wenselijk en zelfs noodzakelijk. Ik zal echter niet toestaan dat NT2 binnen de basiseducatie als het ware zou worden losgetrokken uit het ruime en geïntegreerde geletterdheidsbeleid zoals de CBE's dit momenteel vormgeven. Dat is niet de bedoeling.

Er bestaat op dit ogenblik al een goede verstandhouding tussen de regierol met betrekking tot NT2 en de coördinatierol met betrekking tot geletterdheid. Op basis van het Plan Geletterdheid is, bijvoorbeeld, meegewerkt aan het Vlaams Horizontaal Integratiebeleidsplan 2016-2019, dat de Vlaamse Regering recent heeft goedgekeurd.

Vervolgens is me gevraagd hoe de ambities zich tot elkaar verhouden. Zoals ik al op de eerste vraag heb geantwoord, zullen we alle eventuele aanpassingen binnen de legistieke kaders voor het onderwijs uitwerken. Dit zal gebeuren in functie van de aanpassing van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs. Die integratie is er sowieso. Verder ga ik ervan uit dat vanuit het beleidsdomein Integratie en Inburgering de uniciteit van de CBE's en van de CVO's zal worden erkend bij de uitwerking van de regierol van de agentschappen en van het Huis van het Nederlands in Brussel. Het is cruciaal dat we de opgebouwde expertise in de centra maximaal aanwenden in functie van een kwaliteitsvol NT2-aanbod op maat van elke anderstalige.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben ervan overtuigd dat uw antwoord geruststellend is voor de mensen die in het onderwijsveld actief zijn. U hebt immers duidelijk verklaard dat u de afstemming zelf zeer belangrijk vindt en dat het hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid betreft. U zult uw verantwoordelijkheid op het vlak van onderwijs ten volle nemen.

Het is belangrijk dat de onderwijsadministratie en het onderwijsveld bij de werkgroepen kunnen worden betrokken. Dat biedt niet enkel een meerwaarde voor de afstemming, maar ook voor de betrokkenheid van de verschillende partners die in de werkgroepen met betrekking tot de vier afgebakende thema's aan de slag moeten gaan.

In de basiseducatie wordt heel sterk het belang ervaren van een kadering van de begeleiding van de cursisten in een bredere, geïntegreerde aanpak. NT2 kan niet

zomaar van de geletterdheid van de cursisten in het algemeen worden losgekoppeld. U hebt verklaard dat u niet van plan bent dit uit elkaar te trekken. U hebt er tevens op gewezen dat de doelgroep der anderstaligen zeer divers is en dat het belangrijk is met die diversiteit rekening te houden. We moeten voor alle anderstaligen een aanbod op maat uitwerken.

Ik stel vast dat binnen de basiseducatie vooral de bekommernis heerst dat een geïntegreerde aanpak in de toekomst mogelijk moet blijven. De mensen die in het werkveld actief zijn, stellen immers vast dat net die geïntegreerde aanpak de taalverwerving van het Nederlands kan versterken. In de praktijk komen ze tot de conclusie dat de concrete problemen die mensen ervaren, ertoe leiden dat de Nederlandse woordenschat met betrekking tot die problemen pas echt wordt ontwikkeld als ze concreet aan de slag moeten in de regio waar ze wonen. Indien dit op een vrij theoretische manier wordt benaderd, gaat veel verloren.

Minister, u hebt beklemtoond dat het niet de bedoeling is de zaken uit elkaar te halen. Ik wilde alleszins nagaan of u met die bekommernissen rekening zou houden. Ik stel vast dat dit volledig het geval is.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, de bezorgdheid om de kwaliteit van NT2 en de wijze waarop dit wordt aangeboden, is terecht. De onderwijsinspectie heeft in de commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering het rapport gepresenteerd waar mevrouw Helsen naar heeft verwezen. Ik heb toen het woord genomen. Ik denk dat de heer Daniëls toen ook aanwezig was.

Mijn grote bezorgdheid is dat in dat rapport heel duidelijk te lezen valt dat nogal wat NT2-middelen in nogal wat centra voor andere doeleinden dan NT2 worden ingezet. Als we met zijn allen bezorgd zijn om de kwaliteit van NT2 en om de vraag hoe mensen die hier nieuw zijn of hier al lang wonen en Nederlands willen leren, dit zo snel mogelijk kunnen leren, moeten we erover waken dat die middelen effectief worden ingezet voor datgene waarvoor ze bedoeld zijn. Dit geldt voor het Vlaams Parlement, voor de minister en voor de onderwijsinspectie.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Het rapport van de onderwijsinspectie dateert van januari 2016. Ondertussen is in de sector van de CBE's en de CVO's het nieuwe academiejaar begonnen. Zijn inmiddels stappen gezet om met enige zekerheid te kunnen stellen dat de afwending van middelen minder zal voorkomen dan de onderwijsinspectie hier in januari 2016 in dit huis heeft verklaard?

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil daar, zonder in herhaling te vallen, nog een paar zaken aan toevoegen. Ik onderschrijf absoluut de vraag van de heer De Ro over de inzet van de middelen. In het licht van het Vlaams regeerakkoord beschouwen we het NT2-publiek als een specifieke doelgroep. Ik verwijs in dit verband naar pagina 14 van de conceptnota. *(Gelach)*

De nota telt vijftien pagina's en het is de voorlaatste pagina. Dat is dus pagina 14. Daar staan een aantal aandachtspunten opgesomd in verband met, bijvoorbeeld, de behoefte aan een flexibele inzet. We moeten flexibele trajecten hebben. Er staat ook iets in over de financiering. De huidige financiering van NT2 belemmert de inzet van flexibele trajecten op maat van de cursist.

Minister, er is ook een conceptnota over de hervorming van het volwassenenonderwijs. Bent u hiermee bezig? Zal NT2 flexibel kunnen worden ingezet? Ik ga verder in op de financiering en de inzet van de middelen. Momenteel is NT2 vooral aanbodgestuurd. We willen vooral een aansturing op basis van de vragen van de specifieke cursisten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat het leuren met de middelen betreft, kan ik die filosofie met betrekking tot de CVO's volgen. Als het om de CBE's gaat, ligt dat iets moeilijker. De basiseducatie wordt immers geïntegreerd aangeboden. We kunnen dit met het lager en het secundair onderwijs vergelijken. In een CVO gaat het echt om vakken en daar kan dat worden gesplitst. Dat klopt. In de basiseducatie is dat moeilijker. We moeten dit eens grondig bekijken.

Wat de financiering betreft, is de oefening pas van start gegaan. In de conceptnota zijn een aantal punten opgelijst. We gaan nu na op welke wijze we dit het beste kunnen vormgeven. Dat is lopende. We houden zeker rekening met de hier gemaakte opmerkingen.

Mevrouw Helsen, u hebt een aantal aanvullende opmerkingen gemaakt. Volgens mij hebt u echter geen bijkomende vragen gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik heb geen bijkomende vragen gesteld omdat uw antwoorden me hebben gerustgesteld. Ook tijdens de tweede ronde hebt u verklaard dat u het met betrekking tot de basiseducatie moeilijker vindt de zaken uit elkaar te halen. Dat lijkt me de juiste benadering.

De sector van de basiseducatie heeft in sterke mate laten verstaan dat de geïntegreerde aanpak nodig is om op een kwaliteitsvolle manier met mensen te kunnen werken en om effecten te kunnen bereiken. Indien de zaken uit elkaar zouden worden getrokken, zou het zeer moeilijk worden op een soepele, flexibele wijze met de cursisten te werken. Het is de bedoeling een aanbod op maat van de cursisten te realiseren. Dat is volgens hen cruciaal. Ze willen dat dan ook in de toekomst absoluut behouden.

Ik zie veel gelijkenissen met het basisonderwijs. Daar hoor ik eigenlijk hetzelfde. De leerlingen redeneren in thema's en niet in vakken. Vanuit de sector van de basiseducatie hoor ik dat de mensen met een probleem worden geconfronteerd, bijvoorbeeld als ze naar de dokter moeten, en willen leren hoe ze zich moeten uitdrukken. Ze willen een bepaalde woordenschat ontwikkelen. Het is belangrijk aan dit concreet probleem te kunnen werken. Op die manier kan heel wat taal worden bijgebracht.

Als de CBE's niet op die manier kunnen voortwerken, wordt het voor hen zeer moeilijk op korte termijn de nodige effecten bij de cursisten te bereiken. Volgens mij is het behoud van deze werkwijze de juiste benadering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.